БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 200 (17.184). • 1 сентябрь 1978 йил, жума • Баҳоси 2 тийин.

Янги ўқув йилингиз муборак бўлсин!

ГАЗЕТА ВА ЖУРНАЛЛАРГА ОБУНА БЎЛАЙЛИК

Совет матбуоти ҳар бир хонадондан мустаҳкам ўрин олди, ишчи ва колхозчининг, олим ва мутахассиснинг, студент ва мактаб ўқувчисининг яхши маслаҳатгўйи, дўсти бўлиб қолди. Бу эса партиямиз сўзини халққа етказаётган, коммунистик идеалларни пропаганда қилаётган, омманинг сиёсий ва меҳнат активлигини оширишга, КПСС XXV съезди қарорларини муваффақиятли бажаришга кўмаклашаётган совет матбуоти юксак обрў-эътиборининг далилидир.

Матбуотнинг кенг тармоқли системаси ижтимоий ҳаётнинг ҳамма соҳаларини ёрита оладиган, аҳоли барча табақалари ва группаларининг манфаатлари, эҳтиёжларини ҳисобга оладиган ва ифодалайдиган тарзда қурилган. Маълумки, кейинги йилларда матбуот структурасини такомиллаштириш, матбуот иши:да қайтариқ ва ўринсиз ортиқчаликларни тугатиш юзасидан бир қанча қўшимча тадбирлар амалга оширилди. Натижада тиражлар ошди, янги нашрлар миқдори кўпайди.

Газета ва журналларга талаб муттасил ўсиб бораётганлиги совет кишиларининг билим доираси кенглигидан, маънавий эҳтиёжлари бойлигидан далолат беради. Эртага 1979 йил учун вақтли нашрларга обуна бошланади. Матбуот тарқатишни ташкил этганда, шу эҳтиёжларни тўлиқроқ қондириш, обунанинг белгиланган қоидаларга қатъиян мувофиқ равишда, уюшқоқлик билан, пухта ўтиши тўғрисида кўпроқ ғамхўрлик қилиш зарур.

Обунанинг ихтиёрийлик характери — унинг асосий принципидир. Газета ёки журналга бир йил учун эмас, балки обуначининг истагига, унинг иш характерига қараб неча ойга хоҳласа шунчага ёзилиш мумкин. Масалан, педагоглар, студентлар ва ўқувчилар ўн ойлик обунани расмийлаштириб, каникул даврини чегириб ташлаган ҳолда шу нашрни йил охиригача олишлари мумкин.

Яқин кунларда «Союзпечать» ходимларининг иши жуда кўпаяди. Уларга қилинган ҳар бир илтимос, ҳар бир мурожаат ўз вақтида кўриб чиқилиб, конкрет жавоб, равшан тавсия берилиши керак. Обуначиларнинг машғулотини, қизиқишларини ҳисобга олиб, уларга ҳақиқатан ҳам зарур бўлган нашрларни танлашда чуқур ўйлаб, оқилона ёрдам берилиши аввало «Союзпечать» ходимларига ва жамоатчи матбуот тарқатувчиларга боғлиқ. Одамлар оқилона маслаҳатга, амалий изоҳларга миннатдорчилик билан қулоқ солиб, вақтли нашрларни мунтазам равишда ўқишга киришадилар.

Обуна — редакция коллективлари учун ҳам ўзига хос имтиҳондир. Шу даврда газетхон ва журналхоннинг журналистлар ишига талаблари айниқса яққол кўринади. Редакциялар эълон қилинаётган материалларнинг ғоявий даражасини, газета ва журнал саҳифаларининг ахборот ҳажмини оширишлари, ўз публицистик маҳоратларини сабот билан такомиллаштиришлари керак. Экономика, маданиятни ривожлантириш, кишиларни коммунистик руҳда тарбиялаш масалаларини чуқур таҳлил этувчи материаллар йўли билан матбуотга қизиқишни кучайтириш лозим. Шу сабабли газеталар бундай масалаларни янада кўпроқ принципиаллик билан ўртага қўйишлари зарур. Бундай масалаларни шунчаки ўртага қўйиш билан чекланмасдан, балки буни имкони борича тушунарли тарзда қўйиш, миллион-миллион газетхонлар дилига йўл топа билиш лозим, деди ўртоқ Л. И. Брежнев СССР Олий Совети Президиумининг мажлисида. Шундагина газетани ҳар бир хонадонда, ҳар бир оилада ҳақиқатан ҳам муштоқ бўлиб кутадилар.

Бир қанча жойларда ҳали идоравий обуна катта эканлигини, кўпинча корхоналар, муассасалар маблағи ҳисобига газета ва журналлар шахсий фойдаланиш учун сотиб олинаётганини ўтган йилнинг тажрибалари кўрсатди. Идоравий обунани қисқартириш ҳисобига бўшаб қолган нашрларнинг бир қисмини чакана савдога чиқарса бўлади. Партия комитетлари, «Союзпечать» органлари бу ишни янада зўр ғайрат билан ўтказишлари керак.

Ёғоч тайёрлаш ва целлюлоза-қоғоз корхоналарининг коллективлари олдида жиддий вазифалар турибди. Бунда гап, аввало қоғоз ишлаб чиқаришни кўпайтириш учун бошланган кенг миқёсдаги ҳаракатни кучайтириш тўғрисида боряпти. Бу фақат хўжалик масаласигина эмаслигини эслатиб ўтиш ортиқча. Бу тармоқнинг чунончи, Балахна целлюлоза-қоғоз комбинати сингари ўз илғорлари бор, бу корхонада ишлаб чиқариш самарадорлиги муттасил оширилмоқда. Энг яхши корхоналарнинг тажрибаси барчанинг мулки бўлиб қолса, ишлаб чиқаришни ўстиришнинг янги резервлари ишга солинади. Қоғоздан оқилона фойдаланиш, уни ғоят тежаб-тергаш манфаатлари халқ контроли органлари, «Комсомол прожектори» постлари ва отрядлари зиммасига ўрмон кесиладиган жойдан босмахонагача бўлган бутун йўл бўйлаб исрофгарчиликка тўсиқ қўйиш масъулиятини юклайди. Ноширлар ва полиграфчилар ҳар бир босма варақни тежаб-тергашлари, текст ҳамда суратларнинг лўнда ва маънодор бўлишига эришишлари лозим.

Вақтли матбуотнинг коллектив фондларидан ҳали ҳам кўпинча тўла-тўкис фойдаланилмаяпти, партия, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг эътибори ана шунга қаратилиши керак. Идоравий обунанинг қисқартирилиши кутубхоналар, клублар ва ётоқхоналарга дахлдор эмас. Меҳнат ветерани В. Новиков «Правда»га ёзган хатида, масалан, Армавирда кўпгина газета витриналари қаровсиз аҳволга тушиб қолганлигини, автобус, темир йўл вокзаллари ёнида бундай витриналар умуман йўқлигини хабар қилади. Бундай хатлар кўплаб келиб турибди. Халқ депутатлари маҳаллий Советлари бу ишда тартиб ўрнатишлари лозим.

Партия комитетлари обуна уюшқоқлик билан ўтказилишини таъминлашлари керак. Бунинг маъноси нима! Аввало ихтиёрийлик принципига изчиллик билан қатъий риоя этилишига ҳаракат қилиш, бу иш билан шуғулланувчи ходимларга кун сайин эътибор бериш, меҳнаткашларнинг сигналлари, хатлари, илтимосларини оператив равишда кўриб чиқиб, жавоб бериш ҳамда улар юзасидан конкрет чоралар кўриш зарур. Олис районларда меҳнат қилаётганларга, узоқ командировкаларга борганларга, қишлоқ меҳнатчиларига алоҳида ғамхўрлик қилиниши лозим. Жамоатчи матбуот тарқатувчиларни миқдор кўрсаткичларигагина зўр беришга, обунани кўпайтириш учун ўзига хос «мусобақа» қилишга ундаш керак эмас. Идоралар, нашриётлар ва бошқа ташкилотларнинг обунага аралашувига, тиражларни сунъий равишда кўпайтиришга уринишларига йўл қўйиб бўлмайди. Бир қанча нашрларга обуна бўлиш ўтган йилги даражада сақланиб қолаётганлигига шу даражага эришиш топшириғи деб қаралмаслиги керак

Ҳамиша коммунистик қурилишнинг олдинги сафида бўлиш, кишиларни меҳнатда янги шонли зафарларга руҳлантириш, ўзининг партиявий, ижтимоий бурчини шараф билан оқлаш — матбуотнинг юксак бурчидир.

(«Правда» газетасининг 31 августдаги бош мақоласи).

САЛОМ, МАКТАБ!

А. Тўраев фотоэтюди.

АЛМАШЛАБ ЭКИШ — МЎЛ ҲОСИЛ ГАРОВИ

30-31 август кунлари Бухорода бўлиб ўтган республика семинар-кенгаши илмий асосланган алмашлаб экишни жорий этишга бағишланди.

Семинар-кенгашни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Й. Р. Қурбонов очди.

Бухоро область партия комитети биринчи секретари А. Каримовнинг, республика қишлоқ хўжалиги министри А. А. Уркинбоевнинг докладлари КПСС Марказий Комитети 1978 йил июль Пленуми ва Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг X пленуми қарорлари асосида колхоз ва совхозларда алмашлаб экишни ўзлаштиришни ниҳоясига етказиш вазифаларига бағишланди.

Докладлар ва нутқларда таъкидлаб ўтилганидек, Ўзбекистон деҳқонлари алмашлаб экишни ўзлаштириш борасида муайян тажриба тўплашган. Масалан, Бухоро областида 106 колхоз ва совхоз пахта-беда алмашлаб экишини жорий этган. Хўжаликлар ва бригадаларнинг ҳаммасида агромелиорация хариталари бор. Бу эса далаларни мелиорациялашни сув таъминотини яхшилаш билан қўшиб олиб бориш ҳосилнинг ўсишига ёрдам беради, демакдир. Бу йил Бухоро пахтакорлари 600 минг тонна «оқ олтин» етиштиришни мўлжалламоқдалар.

Нотиқлар бошқа ижобий мисолларни ҳам айтиб ўтдилар, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришда алмашлаб экишнинг ролини таъкидладилар. Чунончи, алмашлаб экиш тупроқ унумдорлигини оширишда, ҳосилдорликни ўстиришда таъсирчан восита, вильтни тугатишда, чорвачиликнинг озуқа базасини мустаҳкамлашда энг муҳим тадбирдир. Республикада 150 хўжалик жорий этилган барча алмашлаб экишни тўла ўзлаштирди, бу эса суғориладиган ерларда экин майдонлари структурасини яхшилаш имконини берди.

Шу билан бирга бу ишда ҳали кўпгина резервлар ва фойдаланилмаётган имкониятлар борлиги таъкидлаб ўтилди. Чунончи, ўтган йили айрим хўжаликлар ва районлар пахтадан кам ҳосил олдилар. Анализ шуни кўрсатадики, бу ҳол деҳқончилик маданиятининг пастлиги, биринчи навбатда алмашлаб экиш жорий этилмаганлиги оқибатидир. Нотиқлар уқтириб ўтишганидек, камчиликларни бартараф этиш учун бедачиликнинг уруғлик базасини мустаҳкамлаш, фан ва илғор тажриба ютуқларидан кенг фойдаланиш, меҳнатни ташкил этишни такомиллаштириш, бригадаларнинг далаларини йириклаштириш зарур.

Хўжалик раҳбарларининг ерлар ҳолатини ва далалар унумдорлигини муттасил ошириш учун масъулиятини кучайтириш керак. Бу иш партия ва совет органларининг ҳамиша диққат марказида туриши лозим.

Республика деҳқонлари КПСС XXV съезди қарорларини амалга ошира бориб пахта етиштиришни янада кўпайтириш учун, гектар самарадорлигини ошириш учун курашмоқдалар. Алмашлаб экишни тўла ўзлаштириш бунинг энг зарур шартидир.

Семинар-кенгашда қабул қилинган резолюцияда шу вазифани конкрет равишда бажариш тадбирлари белгиланди.

Семинар-кенгаш қатнашчилари Бухоро областидаги энг яхши колхоз ва совхозларда бўлдилар, алмашлаб экишни ўзлаштиришнинг илғор тажрибаси билан танишдилар.

Семинар-кенгаш ишида Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари С. М. Мамарасулов иштирок этди.

(ЎзТАГ).

ҲОСИЛНИНГ ЮЗ ПРОЦЕНТИНИ МАШИНАЛАР БИЛАН ТЕРАМИЗ

ЖИЗЗАХ ОБЛАСТЬ ДЎСТЛИК РАЙОНИДАГИ ЛЕНИН НОМЛИ СОВХОЗ КОЛЛЕКТИВИНИНГ ҲОСИЛНИ МАШИНАЛАР БИЛАН ЙИҒИШТИРИБ ОЛИШ ЮЗАСИДАН БЕЛГИЛАГАН ТАДБИРЛАРИ

Ишлаб чиқариш кўрсаткичларининг йил сайин ошиши социалистик ишлаб чиқариш услубининг характерли томони ҳисобланади. Улуғвор беш йиллик зарбдор йили план ва социалистик мажбуриятларини ошириб бажариш учун зўр активлик ва кўтаринки руҳ билан ишлаётган совхоз коммунистлари, барча меҳнат аҳли мўлжални ўтган йили эришилган натижаларга қараб белгиламоқдалар. Шу боис улар бу йил ўз олдиларига пахтачиликда эришилган ўтган йилги рекорд кўрсаткичларни ҳам ортда қолдириш вазифасини қўйишди.

Совхозда ўтган йили чинакам рекорд қўйилди. КПСС XXV съезди ҳамда Ўзбекистон Коммунистик партиясининг XIX съезди қарорларини ҳаётга изчил жорий этган азамат пахтакорлар она-Ватанга 14100 тонна «оқ олтин» етказиб бердилар. Ялпи ҳосилнинг 95 проценти машиналар билан йиғиштириб олинди. Мавжуд 4700 гектар ернинг ҳар гектаридан етиштирилган пахта ҳосили 30 центнерни ташкил этди. Бу — чўл зонасидаги энг юқори кўрсаткичдир. Халқ хўжалиги планининг бажарилиши, иш сифати ва ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш соҳасида Бутуниттифоқ мусобақасида эришган ажойиб ютуқлари учун хўжалик коллективи иккинчи марта КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроғини олишга муваффақ бўлди.

КПСС Марказий Комитети июль (1978 йил) Пленуми қарорларидан руҳланган совхозимиз деҳқонлари яратувчилик ҳаракатини янада авж олдириб юбордилар. Мавжуд резерв ва имкониятларни ишга солиш ҳисобига ишлаб чиқаришда юксак самарадорликка эришиш юзасидан зиммага олинган оширилган социалистик мажбуриятимизда беш йилликнинг зарбдор йилида ҳосилдорликни 32 центнерга етказиб, она-Ватанга 15 минг тонна «оқ олтин» армуғон этиш, етиштирилган ҳосилни юз процент машиналар билан йиғиштириб олишни кўзда тутмоқдамиз.

Бугун далаларимизда мажбуриятга яраша ҳосил тўпланди. Ғўза қатор ораларига олти марта ишлов бердик. Уч марта суғорилган ғўзаларнинг ҳар тупида 8-9 тадан бўлиқ кўсак бор. Шунга қарамай ғўза парваришини бўшаштирмай олиб бормоқдамиз.

Биз ҳар бир терим машинасининг юксак унум билан ва камида бир ярим сменада ишлашига эришамиз. Шу сабабли бугун бутун диққат эътибор пахта йиғим-теримида қатнашадиган техника воситаларини сифатли ремонт қилиш ва уларни малакали кадрлар билан комплектлашга қаратилмоқда. Мавжуд 157 терим машинаси сифат комиссияси қабулидан ўтказилди. Бу машиналарда ишлаш учун 242 механик-ҳайдовчи малака комиссиясидан ўтказилди.

Бу йил ғўза дефолиациясини учинчи сентябрдан бошлашга қарор қилдик. Шунга кўра пахта теримини 20 сентябрданоқ уюшқоқлик билан бошлаб юборамиз ва 20 иш кунида ёки 10 октябргача Ватан омборига 12 минг 750 тонна «оқ олтин» топшириб, планни бажарамиз. Мажбуриятни эса 20 октябргача бажариб, Ватанга 15 минг тонна пахта топширилгани ҳақидаги ғалаба рапортига имзо чекамиз.

Юксак марра унумли меҳнат билан эгалланади. Буни яхши билган хўжалик коллективи ҳамма ишни планли ташкил этишга бел боғлади. Йиғим-терим ипатоволиклар методи асосида ташкил этилади. Пахта йиғим-теримида қатнашадиган мавжуд 157 терим машинаси, 24 кўрак терадиган, 50 подбор терадиган, 18 кўрак чувийдиган, 10 та пахта юклайдиган агрегатлар, 200 тележка, 20 транспорт тракторларига 7 кўчма устахона ва 7 заправка машиналари хизмат қилади. Мавжуд техника 7 отрядга биркитилади. Ҳар бир отрядда учтадан пахта териш звеноси, биттадан пахта ташиш, техник ва маиший хизмат звенолари бўлади. Барча отрядларга далаларни теримга тайёрлаш звеноси ҳам хизмат қилади.

Йиғим-терим пайкал — бункер — қабул пункти усулида ташкил этилади. Ғолибларни моддий ва маънавий рағбатлантириш ишлари ўз вақтида олиб борилади. Бўлимлараро мусобақа ҳар беш кунда якунланиб, юксак кўрсаткичга эришган коллективга кўчма Қизил байроқ бериб борилади. Ғолиб механик-ҳайдовчиларга эса вимпел билан бирга қимматбаҳо буюмлар совға қилинади.

Йиғим-терим ишларини оператив бошқариш мақсадида совхоз директори, партком секретари ва ишчилар комитетининг раисидан иборат штаб тузилди. Бош мутахассислар ва халқ контроли группаси раиси штаб аъзолари қилиб тасдиқланди. Ишнинг унумли бўлишини доимий назорат қилиб бориш ва вақтида амалий ёрдам кўрсатиш мақсадида ҳар бир бўлимга партком аъзолари бириктиб қўйилди.

Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 61 йиллиги шарафига механик-ҳайдовчилар, бригада ва бўлимлар ўртасидаги ўзаро социалистик мусобақа кучайтирилади. 20 сентябрдан бошлаб бўлимлардаги отрядлар ва техник хизмат звенолари ўртасидаги мусобақа ғолиблари кўчма Қизил байроқлар ва эгаллаган ўрнига қараб пул мукофотлари билан тақдирланади. Бундан ташқари, ҳар бир бўлимга биттадан 8 та кўчма вимпел, механик-ҳайдовчилар ўртасида ҳар бир бўлимга учтадан 24 та кўчма вимпел таъсис этилди.

Пахта йиғим-теримида иш суръатини бутун чоралар билан ошириш муҳим аҳамиятга эга. Бу — ҳосил сифатига гард юқтирмаслик, шаҳарликлар ва ўқувчи-студентларни ёрдамга сафарбар этмаслик, йиғим-терим муддатини тезроқ тугаллаш ва ниҳоят келгуси йил ишларини эрта бошлаш омили бўлади. Бу соҳадаги ишнинг самарасини кадрлар, уларнинг яхши ишлаши учун яратилажак шароит ва машина-механизмлар ҳал этади. Буни яхши тушунган чўлқуварларимиз хўжаликдагина эмас, районда ҳам бутун ҳосилни ёрдамчиларсиз йиғиштириб олиш, чўлда техниканинг чинакам қудратини намойиш этишга бел боғлашяпти.

Чўлқуварлар бир сўзли бўлишади. Улар ўз сўзларининг устидан чиқиш учун барча чораларни кўрмоқдалар. Жумладан, августда далаларда бегона ўтнинг бирор тупини қолдирмаслик учун курашишди. Чунки бегона ўт бор ерда машина терими унумли бўлмайди. Машиналар тез ишдан чиқади. Ўнинчи сентябрда яна механизаторларнинг тантанали йиғилишини ўтказамиз. Ҳар бир механизатор зиммага олган мажбуриятини махсус дафтарчасига қайд этади. Бу мажбурият машинасига ҳам ёзиб қўйилади.

Бунгача ҳар бир механизатор ўзига тегишли бўладиган 30 гектарлик картани қайта кўздан кечириши, уни машина теримига мослаши — ўқариқнинг текисланишини, бегона ўт бор-йўқлигини, дренаж трубаларининг юза ёки юза эмаслигини текшириши, терим машинасидаги шпинделларни кўрадиган, бошқа участкага кўчиш лозим бўлганда йўлни ёритадиган фаралар бўлишига эришиши керак.

Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Т. Дадажонов мавсумда 600 тонна, Ҳ. Нурлибоев, Ҳ. Қодиров, Ҳ. Машарипов, Т. Абдумаликов сингари механик-ҳайдовчилар эса 200-250 тоннадан «оқ олтин» теришга бел боғладилар. Биз ғўза қатор орасида ишлаган ҳар бир механизатор терим машинаси штурвалига ўтиради ва ўзи етиштирган ҳосилни ўзи йиғиштириб олади, деган шиорни ўртага ташламоқдамиз. Бунинг яхши натижа беришига шубҳа қилмаймиз.

Кези келганда бир муаммони айтиб ўтмоқчимиз Баъзан деҳқонлар терим машинасидан сўнг подбор терадиган машинани ишга солишга рўйхуш беришмайди. Уни тортадиган тракторларнинг қуввати камлик қилиши сабабли ишни ундирмайди. Подбор терадиган машиналар «Беларусь» тракторларига тиркалса, кунига 1.5-2 тоннагача пахта териш мумкин. Биз ўтган йили 50 подбор машинасидан фойдаланган эдик. Бу йил яна кўпаяди. Шунинг учун кучли тракторлардан кўпроқ етказиб берилса, айни пайтда ерларни шудгорлайдиган тракторларнинг ҳам қуввати оширилса яхши бўларди. Биз бу йил барча экин майдонини қўш ярусли плутлар билан шудгорламоқчимиз. Чунки бу йил ҳар гектар ердан 45-60 центнердан «оқ олтин» етиштириш даражасида ҳосил тўплаган Т. Дадажонов, К. Бургутов, С. Туроббоев, Қ. Халилов ўртоқлар бошлиқ бригадалар тажрибаси шуни тақозо этмоқда.

Н. ИСРОИЛОВ,
Дўстлик районидаги Ленин номли совхоз директори, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган инженер.

Р. МАМАНОВ,
партия комитетининг секретари.

ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

СССР Олий Совети Президиуми 1978 йил 31 август Фармонига мувофиқ Ленинград бирлашмалари, корхоналари ва ташкилотларининг илғор ходимларини замонавий энергетика машина-ускуналарини яратишда ва Ватан энергетикасини шу машина-ускуналар билан жиҳозлашда эришилган муваффақиятлар учун СССР орден ва медаллари билан мукофотлади.

И. И. Ползунов номидаги энергетика машина-ускуналарини тадқиқ қилиш ва лойиҳалаш илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори Н. М. Марков ва А. А. Жданов номли «Ижорский завод» ишлаб чиқариш бирлашмасининг фрезерчиси В. П. Планин Ленин ордени билан мукофотланди.

«Ленинградский металлический завод» трубасозлик ишлаб чиқариш бирлашмасининг слесари В. В. Акиндинов; В. И. Ленин номидаги «Невский завод» ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори Г. Ф. Великанов; С. М. Киров номидаги Ленинград «Электросила» ишлаб чиқариш электр машинасозлиги бирлашмасининг ходимлари — илмий-тадқиқот, лойиҳалаш-конструкторлик ва технология институтининг бош конструктори В. И. Гусев, слесарлар бригадири Г. Н. Калабанов ва йиғувчи слесарь В. М. Морозов; А. А. Жданов номидаги «Ижорский завод» ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори Л. В. Тупицин Октябрь Революцияси ордени билан мукофотландилар.

45 киши Меҳнат Қизил Байроқ ордени билан, 69 киши «Ҳурмат Белгиси» ордени билан, 60 киши III даража Меҳнат шуҳрати ордени билан, 51 киши «Шавкатли меҳнати учун» медали билан ва 63 киши «Меҳнатда ўрнак кўрсатганлиги учун» медали билан мукофотланди.

Фармон «СССР Олий Советининг Ведомостлари»да ва маҳаллий матбуотда эълон қилинади.

ТУРСУНОЙНИНГ ИЗДОШЛАРИ

ЧИНОЗ, 31 август. (ЎзТАГ мухбири Э. Тухватуллина). Пахта териш машинасининг донгдор ҳайдовчиси Турсуной Охуновадан ибрат олган қизларни Ўзбекистонда «Турсунойчилар» деб аташади. Бугун «зангори кема» дарғаларининг сафига яна юз нафар механизатор қиз қўшилди. Терим машиналарини бошқарувчилар бу йил куз фаслида 5 миллион 700 минг тонна Ўзбекистон пахтасини йиғиб-териб олишда қатнашадилар. Механизатор қизлар Чиноз районининг Киров номли колхозидаги қишлоқ хунар-техника билим юртини тамомлаб чиқишди. Икки марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Ленин мукофотининг лауреати Турсуной Охунова ана шу колхозда меҳнат қилмоқда.

Ана шу қишлоқ ҳунар-техника билим юрти машҳур механизаторнинг илғор тажрибасини ўрганиш мактаби базасида очилган эди.

Қизларнинг мураббияси уларга механик-ҳайдовчи гувоҳномаларини топширганида уларнинг чеҳраларида фахрланиш ва бахтиёрлик ҳислари порлаб турарди. Турсуной ўз шогирдларига оқ йўл тилади.

МАШИНА — МЕХАНИЗМ ТАЙЁР

Ғалаба районида 15,2 минг гектар ернинг пахтасини териш лозим бўлган ҳамма машиналар далага чиқишга тахт қилиб қўйилди.

Ишларни ихтисослаш муваффақиятлар омили бўлди. Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариш техника таъминоти давлат комитетининг район бирлашмаси пахта терим машиналари аппаратлари ремонтини бу йил тамомила ўз зиммасига олди.

Районда терим-транспорт отрядлари тузила бошлади. Шу мавсумда бу ерда бутун пахта ҳосилини қўл меҳнатидан фойдаланмай териш мўлжалланади.

Виставка билан танишув

Москвада СССР Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасида Ҳиндистон миллий виставкаси муваффақият билан ўтди. Уни Ҳиндистон виставкалар бошқармаси СССР савдо-саноат палатасининг кўмагида ташкил этди. «Абадий ва ҳамиша навқирон Ҳиндистон» шиори остида ўтказилган кўргазма материаллари дўст мамлакатнинг тарихи, ҳозирги куни ва ривожланиш истиқболлари тўғрисидаги жозибадор, мароқли ҳикоя бўлди. Саноат корхоналарининг маҳсулоти ҳам, халқ усталарининг анъанавий ижод маҳсуллари ҳам кўргазмага қўйилган эди.

Виставка экспонатларининг кўплари Ҳиндистон экономикаси ва фанини ривожлантиришда Совет Иттифоқининг доимий беғараз ёрдами ва мададидан дарак беради. Москваликлар, пойтахт меҳмонлари кўргазмага зўр қизиқиш билан қарадилар. Бир ой ичида уни бир миллиондан ортиқ киши бориб кўрди.

30 август куни виставкани КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин бориб кўрди.

Ҳиндистоннинг СССРдаги элчиси И. К. Гужрал изоҳлар бериб турди.

А. Н. Косигин виставкага қўйилган экспонатларга юқори баҳо берди ва ҳурматли меҳмонлар дафтарига ўз фикрини ёзиб қолдирди.

(ТАСС).

«САЛЮТ-6» — «СОЮЗ-29» — «СОЮЗ-31»:

ОБЪЕКТИВДА — ЕР

УЧИШНИ БОШҚАРИШ МАРКАЗИ, 31 август. (ТАСС). Космонавтлар Владимир Коваленок, Александр Иванченков, Валерий Биковский ва Зигмунд Йен «Салют-6» — «Союз-29» — «Союз-31» орбитал илмий-тадқиқот комплекси ичидаги ишларни давом эттирмоқдалар.

Бугун халқаро экипаж табиий ресурсларни тадқиқ этиш манфаатларида ер юзини яна суратга олмоқда. Помир, Кавказ, Каспий денгизи районларини фотосуратга олиш мўлжалланмоқда.

Атроф муҳитни ўрганиш мақсадида «Биосфера» эксперименти ўтказилмоқда. Бу эксперимент чоғида космонавтлар ер юзи ва жаҳон океанини, атмосферадаги чанг ва тутунларни, турли метеорологик ҳодисаларни визуал кузатмоқдалар ва фотосуратга олмоқдалар. Суратлар ГДР мутахассислари ишлаб чиққан ва «Прогресс-3» юк кемаси «Салют-6» станциясига келтирган фотокамера ёрдамида олинмоқда.

Медицина экспериментлари программаси бўйича космонавтларнинг субъектив вақт ҳиссиёт динамикаси ҳамда таъм билиш сезгилари тадқиқ этилмоқда.

Бугун комплекс ичида кўчма медицина-биологик «метаболизм» эксперименти поёнига етказилди.

Экипажнинг докладлари ва телеметрик информация маълумотларига кўра, орбитал комплекс ичидаги системалар нормал ишлаб турибди.

Космонавтлар Коваленок, Иванченков, Биковский ва Йен ўзларини яхши ҳис қилмоқдалар.

ТАДҚИҚОТЛАР, ТЕКШИРИШЛАР, ИЗЛАНИШЛАР

ПАХТА МУАММОЛАРИ

Сентябрь ойида Тошкентда «Пахта» комплекс программасини ишлаб чиқиш ва реализация қилишнинг иқтисодий проблемалари бўйича Бутуниттифоқ илмий-амалий конференцияси ўтказилади. Ушбу мақолада пахтачилик комплексининг аҳамияти ва уни ташкил этиш юзасидан қилинадиган ишлар ҳақида ҳикоя қилинади.

КПСС XXIV ва XXV съездларида умумдавлат аҳамиятига эга бўлган йирик хўжаликлараро ва территориал проблемаларни комплекс ҳал этиш зарурлиги таъкидланган эди. Мамлакатни пахта билан таъминлаш ҳам ана шундай проблемалар жумласига киради. Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Экономика институтида 1970 йилдан буён СССР Фанлар академияси Марказий экономика-математика институти ва қатор бошқа ташкилотлар билан биргаликда халқ хўжалигининг пахтачилик комплексини такомиллаштириш юзасидан тадқиқот ишлари ўтказилмоқда. Бу тадқиқотлар СССР Фанлар академиясининг «Халқ хўжалигини муқобил планлаштириш ва бошқариш» комплекс проблемаси бўйича илмий кенгаши томонидан мувофиқлаштириб олиб борилмоқда.

Бу ўринда шуни таъкидлаш керакки, «пахта комплекси» тушунчаси газетхонлар одатланиб қолган аграр-саноат комплекси тушунчасидан анча кенг маънога эга. Аграр-саноат комплекси қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва уларни дастлабки қайта ишлаш билан шуғулланади. Пахта комплекси эса фақат пахта етиштириш ва уни қайта ишлашнигина эмас, балки унинг халқ хўжалигининг химия саноати, енгил саноат, озиқ-овқат саноати сингари турли тармоқлари томонидан истеъмол қилинишини, шунингдек, пахтачиликни қишлоқ хўжалик техникаси, ўғитлар, дефолиантлар, ёқилғи, қурилиш материаллари ва умуман пахта ҳосилини оширишда саноат қишлоққа берадиган барча нарсалар билан таъминлашни бир бутун қилиб бирлаштириш маъносини ҳам англатади.

Фан-техника тараққиётининг ҳозирги шароитида пахтачиликни халқ хўжалигининг кўпгина саноат тармоқлари билан боғлаб олиб борган тақдирдагина пахта етиштиришни муттасил ошириб бориш мумкин. Бунинг учун ҳозир барча шарт-шароит муҳайё. Фан иқтисодий-математик моделлаштириш методлари ва бошқа усулларни ишлаб чиқди. Бу усуллар пахта етиштиришни қишлоқ хўжалигининг бир тармоғи сифатида алоҳида планлаштиришдан қатор тармоқларни ўзаро боғлиқ ҳолда ривожлантиришни планлаштириш имконини берди.

Проблемаларнинг мураккаблигини қуйидаги мисоллар ҳам кўрсатиб турибди. Ялпи пахта ҳосилининг кўпайишига ҳосилдорликни ошириш ва янги суғориладиган ерларда пахта экиладиган майдонларни кенгайтириш эвазига эришиш мумкин. Биринчи ҳолда бу химия саноатига (ўғитлар, дефолиантлар, гербицидлар ва ҳоказо) катта капитал маблағлар ажратишни талаб қилади. Иккинчи ҳолда эса асосий капитал маблағлар ирригация-мелиорация қурилишларига сарфланади. Қайси бири самаралироқ?

Ўғит ишлаб чиқаришни олайлик. Ўғитланган ердан турлича ҳосил олиш мумкин. Ҳосилдорликгина эмас, маҳсулотнинг сифати ҳам шунга боғлиқ. Етиштирилаётган пахтанинг умумий ҳажмини кўпайтириш мумкин, аммо бунда паст навли пахтанинг ҳиссаси ошиқроқ бўлади. Ўғитлардан бошқачароқ фойдаланилса, пахтанинг чўғи камроқ бўлади, лекин унинг кўп қисмини олий нав пахта ташкил этади. Бу ерда пахтачилик тараққиётининг қайси йўли ва у қайси босқичда кўпроқ самара бериши тўғрисида аниқ бир қарорга келиш зарур. Чунки танланган йўлга қараб химия саноатига ўғитлар учун бериладиган буюртмалар ҳам, бунинг оқибати ўлароқ химия саноати шу тармоғининг ишлаб чиқариш структураси ҳам ўзгариши керак.

Ниҳоят, пахта комплексини ташкил этувчи тармоқлар билан ишлаб чиқаришнинг ўзаро боғлиқлиги нақадар мураккаблигини ҳам эътиборга олиш лозим. Комплекс тармоқларидаги моддий харажатлар таҳлили, хусусан, шуни кўрсатиб турибди. Масалан, 1972 йилги тармоқлараро баланс маълумотларига кўра, ҳар 1000 сўмлик пахтачилик маҳсулотларига бевосита 124 сўмлик, жами эса 477 сўмлик нефть маҳсулотлари сарфланган. Бу эса қўшимча пахта тайёрлаш учун халқ хўжалигига (яъни қишлоқ хўжалик машинасозлигига, химияга ва ҳоказо) пахтачиликнинг ўзига кетадиганидан 3,8 баравар кўп маблағ сарфлаш керак, демакдир. Айни пайтда таъминловчи тармоқлар хизмати ҳажмидаги мувофиқликнинг турлича бўлиши ҳам пахта ҳосилдорлигига таъсир қилиши мумкин. Демак замонавий экономика-математика аппаратлари ва электрон-ҳисоблаш машиналаридан фойдаланиб, пахта комплекси (ва унинг айрим бўғинлари) тараққиётининг энг муқобил вариантини танлаш керак.

Олимлар ўрганилаётган проблемаларнинг асосий доирасини белгилаб олдилар. Бу доира жуда кенг. Аммо кўпгина проблемалар орасида асосийлари ажралиб туради. Бутун диққат-эътибор ана шу проблемаларни ҳал қилишга қаратилган. Иқтисодий-математик моделлар системаси ишлаб чиқилмоқда, қидирув-тадқиқот ишлари олиб борилмоқда. Шунингдек, айрим вазифалар ҳал қилинмоқда. Булар тажриба тўплаш ва ахборот базасини такомиллаштириш имконини бермоқда.

Дастлабки проблемалардан бири пахта комплексининг таркиби ва доирасини аниқлашдан иборат эди. Бунинг учун тармоқлараро баланс ёрдами билан пахтачиликка хизмат қилувчи ва пахта истеъмол қилувчи корхоналарнинг ўзаро алоқаси таҳлил қилиб чиқилди. Бундан ташқари пахта комплекси ҳисоб-китобига қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг пахтачилик билан рақобат қилувчи тармоқлари ҳам киритилади. Масалан, полизчилик, узумчилик, чорвачилик ва шу каби тармоқлар ҳам пахтачилик сингари қишлоқ хўжалик техникаси, сув, ер, ишчи кучи талаб қилади.

Афсуски, мамлакатимизда мавжуд бўлган иқтисодий-статистика ахбороти ва ҳисобот формалари тармоқлараро балансларни ишлаб чиқиш учун зарур бўлган моддий ва пул харажатлари структураси ҳақидаги барча маълумотларни беролмайди. Бундай ахборот фақат ишлаб чиқариш, корхона ва хўжаликларнинг ўзидагина олиниши мумкин. Шу боисдан ҳам пахта комплекси ишлаб чиқариш алоқаларининг тармоқлараро балансини тузиш учун пахтачилик хўжаликлари, саноат ва қурилиш корхоналарининг сайланма тадқиқотини ўтказишга тўғри келади.

Пахта етиштириш учун кетадиган харажатлар структурасини аниқлашда бу омилларнинг ҳаммасини ҳисобга олиш катта меҳнат талаб қилади. Шунинг учун ҳам диққат-эътиборни уларнинг энг муҳимларига, масалан, ҳосилдорликка қаратмоқ зарур. Ҳосилдорлик ҳамиша анча кенг доирада у ёки бу омилга боғлиқ ҳолда ўзгариб туради. Айтайлик, ўрта толали пахтанинг ҳар гектаридан 1977 йилда Хоразм области колхозларида 40,9 центнердан ҳосил олинди. Сурхондарё областида эса гектаридан атиги 30,6 центнердан ингичка толали пахта етиштирилди. Фарғона водийсида ҳосилдорлик 33,1 центнер бўлгани ҳолда Амударё этакларида гектаридан 36,3 центнердан хирмон кўтарилди. Умуман, районлар ва хўжаликларда ҳосилдорлик даражаси ҳанузгача бирбиридан кескин фарқ қилмоқда. Демак, ҳосилдорликка таъсир қилувчи ресурсларни шундай тақсимлаш керакки, пахта ҳосилининг ялпи ҳажми энг кўп бўлгани ҳолда, унинг навлари бўйича топшириқлар ҳам бажарилиши таъминлансин. Айни вақтда пахта етиштириш, истеъмол қилиш билан уни экспорт-импортга етказиб бериш ўртасидаги нисбатларни муқобиллаштиришни ҳам ҳисобга олиш, бу қимматбаҳо маҳсулотнинг Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар ва социалистик лагердаги бошқа мамлакатларга сотилишини, шунингдек, унинг ташқи савдога чиқарилишини назарда тутган ҳолда ҳисобга олиш айниқса зарур.

Муқобил пропорциянинг қарор топиши пахта комплекси барча тармоқларини такомиллаштиришга асосланиши лозим. Бу талабнинг зарурлигини қуйидаги факт билан характерлаш мумкин. Ҳозир республика далаларида пахтачиликка мослаштирилган 70 мингдан зиёд Т-28Х4 ҳайдов трактори ишлатиляпти. Қишлоқ хўжалигида бу тракторлар учун эҳтиёж ҳамон сезиляпти. Бу ўринда тракторсозликни планлаштиришда қўйиладиган вазифа аниқ: мавжуд имкониятларни ҳисоблаб чиқиш ва кўпроқ трактор ишлаб чиқариш вариантини танлаш лозимдек туюлади. Бу чиндан ҳам жуда муқобил кўринади. Бироқ масаланинг бундоқ қўйилиши тармоқ доирасидагина тўғри. Комплекс позициясидан эса бошқа ҳоллар ҳам назарда тутилиши керак. Аввало, шуни таъкидлаш керакки, бу тракторлардан асосан экиш, экинларни парвариш қилиш ва ҳосилни йиғиштиришдагина тўла фойдаланилади. Колхоз ва совхозлар пахтани йиғиб-териб олиб, оммавий равишда ташишга киришган куз пайтида эса паркдаги тракторларнинг учдан икки қисми бекор ётади. Гап шундаки, уч ғилдиракли тракторни бурилишларда бошқариш оғир. Шунинг учун техника хавфсизлиги талабларига биноан пахта ортилган тележкаларни шатакка ололмайди.

Шу ўринда тракторнинг олдинги ўқини икки ғилдиракликка алмаштириш фикри туғилади. Бироқ энди масала бутунлай бошқача тус олади. Энди тракторларни кўплаб ишлаб чиқариш эмас, балки тракторлар ва улар учун алмаштириладиган олдинги ўқлар ишлаб чиқаришнинг муқобил структурасини аниқлаш талаб этилади. Бунда қишлоқ хўжалиги талабларини тўла ва энг кам харажат билан қондирадиган вариант топилиши мумкин.

Бироқ юк ташиш ҳажми пунктларнинг қаерга жойлашганига ва уларнинг пахтани қайта ишлайдиган ердан узоқ-яқинлигига ҳам боғлиқ бўлади. Демак, бу объектларни тўғри ва қулай жойлаштириш билан ҳам шуғулланиш керак. Чунки бу нарса тракторсозларга қўйилаётган талабларга таъсир этиши мумкин. Бундай ўзаро алоқадорлик эса бир-бирига уланиб кетаверади.

Пахта етиштиришнинг планда белгиланган ҳар қандай кўламига бу иш учун ер, машина, сув, ишчи кучи, химикатлар сингари сарфланаётган ресурсларнинг турлича нисбати билан эришиш мумкин. Ана шу ресурслар ҳар бир тури бирлигининг жамият учун қиймати вақтнинг турли пайтларида ҳар хил ва бу қиймат баҳолари ҳамиша бир-бирига турлича нисбатда бўлади. Шунинг учун ҳам белгиланган миқдорда пахта тайёрлаш планининг ҳар бир варианти бошқа барчасидан зарур ижтимоий харажат миқдори билан фарқ қилади. Сон-саноқсиз вариантлар ичида кам харажат билан планни бажаришни таъминлай оладиганини танлаш жамият бойлигининг миллион-миллион сўмини беҳуда сарфланишига йўл қўймайди.

Халқ хўжалигининг пахта комплексини ривожлантириш оғир ва улкан вазифа. Унинг тўла ҳал этилишига ҳали кўп йил бор. Аммо бу йўлда анчагина ишлар қилинди. Ўзбекистон ССР мисолида халқ хўжалиги пахта комплексини ривожлантиришни муқобиллаштиришнинг қатор масалалари ўрганилди ва ишлаб чиқилди. Пахта экувчи регионнинг қишлоқ хўжалиги тараққиёти таҳлил этилди. Хоразм области қишлоқ хўжалиги муқобил тараққиётининг иқтисодий-математик модели ишлаб чиқилди. Ана шу асосда келажакда областнинг қишлоқ хўжалигини ривожлантиришнинг рационал йўналишларини аниқлаш юзасидан тажриба йўсинидаги бир қатор вазифалар ҳал қилинди.

Бундан ташқари пахтачилик хўжаликларининг муқобил структураси масалалари тадқиқ этилди. Минерал ўғитлар ишлаб чиқариш, улардан фойдаланишни ривожлантириш ва жойлаштиришни мувофиқлаштириш методикаси тайёрланди. Ҳисоб-китоблар азот ўғитларининг юқори самарадорлигини кўрсатди. Карбамид ишлаб чиқаришни янада кўпайтириш тавсия этилди. Планнинг муқобиллаштирилиши фойдаланишга кетадиган жами харажатларнинг 12 процентига, тармоққа сарфланадиган капитал маблағларнинг эса 8 процентига тенг миқдордаги маблағларни тежаб қолиш имконини беради.

Қишлоқ хўжалиги вазифаларини муқобил ҳал этишда ҳосилдорлик прогнози муаммо бўлиб қолмоқда. Пахта ҳосилдорлигини прогноз қилиш методикаси ишлаб чиқилиб, Тошкент ва Фарғона областларининг пахтакор хўжаликларида синаб кўрилди. Пахта саноати корхоналарини ривожлантириш ва жойлаштиришнинг иқтисодий-математик модели ишлаб чиқилди. Бунда корхоналарни ривожлантириш ва жойлаштириш масалаларигина эмас, тайёрланган пахтани асраш проблемалари ҳам ҳисобга олинди.

Шуни ҳам айтиш керакки, пахта комплексининг айрим элементлари бўйича тадқиқотлар фақат Ўзбекистондагина эмас, Ўрта Осиё республикаларининг ҳаммасида, шунингдек, Москванинг илмий-тадқиқот муассасаларида ҳам олиб борилмоқда. Шунинг учун ҳам тадқиқотларни янада аниқроқ мувофиқлаштириш, турли тармоқлар, корхоналар ўртасида алоқалар ўрнатилиши талаб этилади. Афтидан, халқ хўжалиги пахта комплексининг иқтисодий план ва илмий-ташкилий масалаларини ишлаб чиқиш учун Ўрта Осиёда махсус илмий марказ тузиш зарурати етилган бўлса керак.

Пахта комплексини ривожлантиришни муқобиллаштириш вазифаси энг муҳим илмий проблемалардан биридир. Унинг ҳал этилиши СССР халқ хўжалигида йирик аграр-саноат комплексларини ривожлантиришни муқобиллаштириш методологиясини ишлаб чиқиш имконини берибгина қолмай, айни вақтда ижтимоий ишлаб чиқаришни планлаштириш ва бошқаришни янада такомиллаштириш ва шу асосда унинг самарадорлигини ошириш имконини ҳам беради.

О. СОДИҚОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг президенти, академик.

Н. ФЕДОРЕНКО,
СССР Фанлар академияси экономика бўлимининг академик секретари, академик.

А. САФАЕВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Экономика институтининг иқтисодий-математик тадқиқотлар бўлими мудири, иқтисод фанлари доктори.

КОМСОМОЛ ЮБИЛЕЙИ ШАРАФИГА

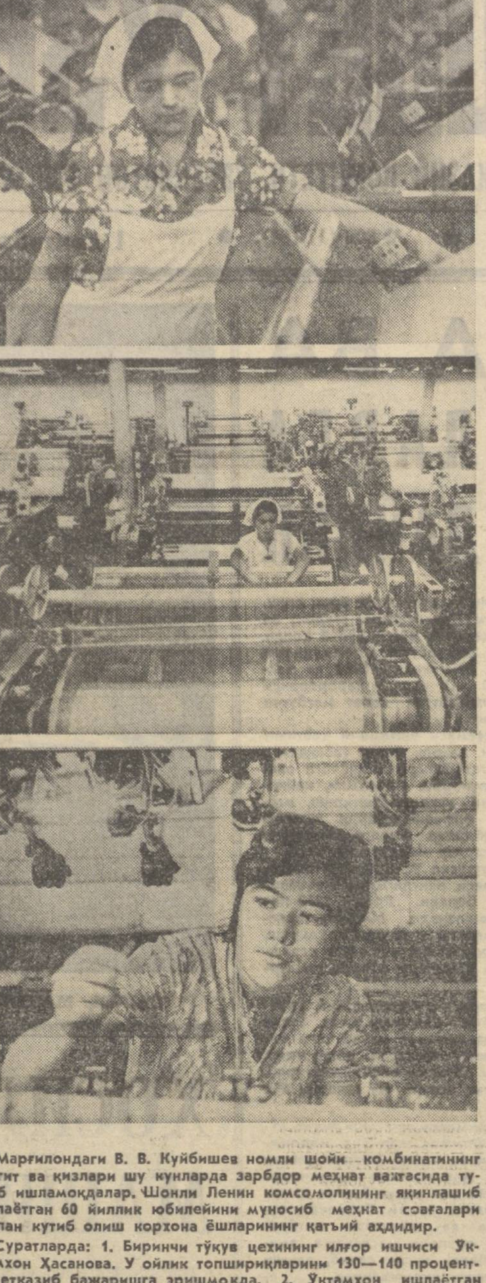

Марғилондаги В. В. Куйбишев номли шойи комбинатининг йигит ва қизлари шу кунларда зарбдор меҳнат вахтасида туриб ишламоқдалар. Шонли Ленин комсомолининг яқинлашиб келаётган 60 йиллик юбилейини муносиб меҳнат совғалари билан кутиб олиш корхона ёшларининг қатъий аҳдидир.

Суратларда: 1. Биринчи тўқув цехининг илғор ишчиси Ўктамхон Ҳасанова. У ойлик топшириқларини 130—140 процентга етказиб бажаришга эришмоқда. 2. Ўктамхон ишлаётган цех. 3. 2-пилла чувиш цехининг илғорларидан Турғуной Турдиалиева. У мусобақа пешқадамлари сафида бориб, тенгдошларига ибрат бўлаётир.

Е. БОТИРОВ ва Н. ЎТАРБЕКОВ фотолари.

ГЕНЕТИКЛАР КОНГРЕССИ ЎЗ ИШИНИ ТУГАТДИ

Генетикларнинг XIV халқаро конгресси 30 август куни Москвада ўз ишини тугатди. Конгресснинг ялпи, секция мажлисларида ва симпозиумларида 60 мамлакатдан келган сал кам 3500 олим ўн кун мобайнида ҳозирги замон биологиясининг ҳаёт жараёнларини билиш ва бошқаришда чексиз истиқболлар очиб берувчи етакчи бўлими проблемаларини муҳокама қилдилар.

Охирги куни Кремлнинг Съездлар саройида ажойиб совет биологи академик Н. И. Вавиловнинг илмий меросига бағишланган ялпи сессия бўлиб ўтди.

Сўнгра конгресснинг ёпилишига бағишланган тантанали маросим бўлди. Конгресс номига йўлланган табрикномалар ўқиб эшиттирилди. Генетиклар халқаро федерацияси ижроия комитетининг янги состави ҳозир бўлган кишиларга эълон қилинди. Генетиклар халқаро федерациясининг президенти қилиб сайланган совет олими, академик Д. К. Беляев келгуси беш йиллик мобайнида шу федерацияга бошчилик қилади.

Генетикларнинг навбатдаги XV халқаро конгресси 1983 йилда Деҳлида (Ҳиндистон) ўтказилади.

(ТАСС).

РЕСПУБЛИКА ГОССНАБИГА МУКОФОТ

СССР Материал-техника таъминоти давлат комитети ташкилотлари ва корхоналари ўртасида Бутуниттифоқ социалистик мусобақа якунларига кўра Ўзбекистон ССР Госснабига шу йилнинг иккинчи кварталида биринчи ўрин берилди.

Тантанали йиғилишда СССР Госснаби ва давлат муассасалари ходимлари касаба союзи Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроғини мусобақа ғолибларига СССР Госснаби раисининг ўринбосари А. Н. Лебедь топширди. Коллектив Ўзбекистон саноат корхоналари ҳамда қурилишларини бир маромда ва пухта таъминлаб турганлиги учун шу мукофотга сазовор бўлди.

Йиғилишда Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари М. Т. Турсунов иштирок этди. (ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Жиззах бош насос станциясининг биринчи навбати фойдаланишга топширилганлиги муносабати билан «Главсредазирсовхозстрой» ходимларидан бир группасига қуйидаги фахрий унвонларни берди:

«ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН БИНОКОР»

Абдураззоқов Раҳмонали — «Гидрострой» трестига қарашли 33-механизациялаштирилган кўчма колоннанинг экскаватор машинисти

Облоқулов Мусоқул — «Гидрострой» трестига қарашли 33-механизациялаштирилган кўчма колоннанинг экскаватор машинисти

Гамбург Игорь Адольфович — «Обручевсовхозстрой» трестининг бошқарувчиси

Иванов Владимир Кузьмич— «Гидрострой» трестига қарашли 54-механизациялаштирилган кўчма колоннанинг дурадгори

Нургалиев Шайгардан — «Зарбдарводстрой» трестига қарашли 18-механизациялаштирилган кўчма колоннанинг монтажчиси

Цуриков Геннадий Сергеевич — «Голодностепстрой» территориал бошқармасининг бош инженери

«ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН ИРРИГАТОР»

Ряскин Алексей Ильич — «Зарбдарводстрой» трестига қарашли 34-механизациялаштирилган кўчма колоннанинг бошлиғи.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Жиззах бош насос станциясининг биринчи навбати фойдаланишга топширилганлиги муносабати билан «Главсредазирсовхозстрой» ходимларидан катта бир группасини Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлади.

КИТОБ МАГАЗИНЛАРИ КЎПАЙМОҚДА

Жиззах областининг Бўстон шаҳридаги янги китоб магазинига харидорлар кела бошлади. Сиёсий, техника, бадиий ва болалар адабиёти бўлимларида истаган китобни танлаб сотиб олиш мумкин.

Ҳозир қўриқ областда йигирмата китоб магазини ишлаб турибди. Шу беш йилликнинг охиригача яна ўнта магазин очилади. Янги ерларни ўзлаштирувчиларга китоблар автолавкаларда ҳам етказиб берилмоқда.

ХАЛҚАРО ТИНЧЛИК КУНИ

Планетамизнинг тараққийпарвар жамоатчилиги 1 сентябрда халқаро тинчлик куни-яхши ниятдаги барча кишиларнинг урушга қарши чиқиш кунини кенг нишонлайди.

Тинчликни ҳимоя қилиш Совет комитети раисининг биринчи ўринбосари академик Е. К. Федоров ТАСС мухбири билан суҳбатда: тинчлик тарафдорлари ҳаракати ҳозирги кунда чинакам умумхалқ ҳаракатига айланди, деди. Бу ҳаракат бошланганидан буён ўтган 30 йил мобайнида жаҳон можаросининг олдини олиш учун, халқлар ўртасидаги ҳамкорликни мустаҳкамлаш учун кўп иш қилганлигини билиш шу ҳаракат қатнашчиларини ғоят қувонтиради.

Бу ўртоқ Л. И. Брежнев бошчилигидаги партиямиз Марказий Комитети, унинг Сиёсий бюроси зўр ғайрат билан амалга ошираётган тинчлик сиёсатининг, ҳормай-толмай, изчиллик билан бажараётган ишларнинг натижасидир.

Кенг жамоатчи кучларнинг замонамиздаги энг муҳим проблемани — қуролсизланиш проблемасини ҳал этиш учун кураши доим кучайиб боряпти. Совет Иттифоқи социалистик ҳамдўстликдаги мамлакатлар билан биргаликда бу курашнинг олдинги сафида бормоқда.

Совет жамоатчилиги халқларнинг бутун жаҳон миқёсида тинчлик учун, қуролланиш пойгасини тўхтатиш учун олиб бораётган чинакам кураши кунида халқаро ҳаётнинг етакчи тенденцияси бўлмиш кескинликнинг юмшатилишини чуқурлаштириш манфаатларини кўзлаб, тинчлик йўлидаги барча курашчилар билан биргаликда қилинаётган ҳаракатни мустаҳкамлашга тайёр эканлигини яна бир марта таъкидлаб ўтади.

Л. Н. ТОЛСТОЙ ТУҒИЛГАН КУННИНГ 150 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

УНИ ЎҚИШ БАХТ

Одил ЁҚУБОВ

Улуғ ёзувчилар ва улар яратган ўлмас асарлар ҳар кимнинг ҳаётида ҳар хил из қолдиради. Бу «излар» аксарият бир умр ўчмайди. Шахсан мен Толстой ҳақида, унинг оламшумул ижоди тўғрисида ўйлаганимда негадир узоқ болалик йилларим эсимга тушади. Янглишмасам, ё иккинчи, ё учинчи синфда ўқиб юрган кезларим. Кунлардан бир кун муаллимамиз, сочларига оқ оралаб қолган мулойим аёл, «болалар, ҳозир мен сизларга Жилин-Костилин қиссасини ўқиб бераман», деб қолди. Шу-шу синф ҳам, ёнимда ўтирган болалар ҳам — ҳаммаси хаёлимдан кўтарилди. Тоғликларга асир тушган Жилин-Костилин воқеаси, тўғрироғи, метин иродали Жилин тақдири (Костилинни мен бошданоқ ёмон кўриб қолгандим) ва ажойиб тоғ қизи Динанинг чашмадай тиниқ, беғубор муҳаббати бутун вужудим, бутун ақл-идрокимни банд этган эди! Толстойнинг яхши одамни тасвирлаш қудрати, унга нисбатан китобхон қалбида чексиз меҳр уйғота олиш санъати шундаки, ёзувчи қаҳрамонлари илк саҳифаларданоқ сизга ака-укадек яқин бўлиб қолади, уларнинг қувончлари сизнинг қувончингиз, дардлари сизнинг дардингиз, мусибатлари сизнинг мусибатингизга айланади. Жилин ҳам гўё менинг туғишган акамга айланган, у Дина ёрдамида тутқундан қочганда мени унинг қутулиб кетишини нақадар истаганимни, тоғликлар билиб қолиб, тутиб олишганида нечоғлик изтироб чекканларимни тасвирлаб бериш қийин!

Ёдимда бор — мени айниқса Жилин қочганда кечаси ўтган сўқмоқ йўллар, ойдин тундаги тоғ манзаралари, сойларнинг гувиллаши ҳайратга солган, назаримда, Толстой нотаниш Кавказ тоғларини эмас, мен туғилиб ўсган қишлоқни, мен билган сой ва дараларни тасвирлаган эди! Кейинчалик «Ҳожимурод»ни, аллақандай ёруғликка, нурга йўғрилган бу маъюс қиссани ўқиганимда ҳам худди шу ҳолатни бошимдан кечирган эдим.

Қисса отишмалар ҳозиргина тўхтаган тоғ қишлоғи тасвиридан бошланди. Шом чоғи. Мусулмонларни хуфтон намозига чақирган муаззиннинг овози эндигина тинган. Ҳовлилардан қўй-қўзиларнинг маъраши эшитилади, ҳавода аччиқ тезак ҳиди бурқсийди... Шу пайт телпагини қошигача бостириб кийиб олган номаълум бир отлиқ муюлишдан чиқиб келиб, пастаккина дарвоза тепасида ухлаб ётган мўйсафидни қамчиси билан туртиб уйғотади... Яна ўша туйғу: мен туғилиб ўсган қишлоқ, мен билган сертупроқ, тор кўчалар, пастқамгина пахса девор билан ўралган ҳовлилар, бозор ўртасидаги катта мачит, қўй-қўзилар маъраши, тезак ҳиди бурқсиган аччиқ тутун! Эҳтимол, икки ўт орасида қолган Ҳожимуроднинг граф Воронцов қошонасида ўз овулини қўмсаб чеккан изтироблари, Шомил тутқунида қолган оиласи тўғрисидаги аламли ўйлари шунинг учун ҳам бизга бу даражада яқиндир, эҳтимол шунинг учун ҳам унинг фожиали ўлими бизни бу қадар ларзага солар!

«Ҳожимурод» билан «Кавказ асири»да тасвирланган ҳаёт-ку нимаси биландир бизга таниш, нимаси биландир бизга яқин. Лекин «Уруш ва тинчлик», «Анна Каренина», «Тирилиш» каби романларнинг бизни бу қадар мафтун этиши, уларда баён қилинган тақдирларнинг бизни бу қадар титратиш сирлари нимада?

Мен «Анна Каренина»ни илк бор армия сафида хизмат қилиб юрган чоғларимда, Узоқ Шарқда ўқигандим. Ўша маҳалда икки жилди бир китобга жо қилинган, ўзиям ёстиқдай келадиган бу романни мен икки кеча давомида, ухласам тонг чоғларигина ухлаб, нафас олмасдан ўқиб чиққандим. Ҳали-ҳали эсимда: иккинчи куни тун ярмидан ошганда китоб ниҳоясига ета бошлади. Мен уни қўлимдан қўёлмай ўқияпману, асар тугаб қолаётганини кўриб, афсус чекаман. Ажабо: романни ўзим-ўзимдан қизғанаман!

Албатта, у пайтларда мен романнинг теран социал мазмунини бутун борлиғича идрок этишга ожиз эдим, гениал ёзувчи рус жамияти олдида турган энг муҳим ва энг мураккаб муаммоларини кўтариб чиққанини бутун тўлалигича англаб олишга қурбим етмасди. Буни мен кейинчалик, Толстой асарларини қайта-қайта ўқиганимдагина тушундим, албатта. Лекин романда тасвирланган кишилар қисмати менга, ўн саккиз яшар бир ўзбек йигитчасига худди ўз опа-сингилларим, ўз оға-иниларим қисматидай яқин бўлиб қолганди! «Уруш ва тинчлик»-чи? Жаҳон адабиётининг шоҳ асари бўлмиш бу романни ҳам мен илк бор солдат пайтимда ўқиб чиққандим. Асар биринчи жилдининг ниҳояси эсингиздами? Алданган, хўрланган Наташага тасалли бериш ниятида граф Ростовлар хонадонига келган Пьер Безухов бу пок, гўзал, самимий қизнинг олдидан қалби нурга йўғрилиб, изҳор этиш қийин бўлган қандайдир ёруғ ҳисларга тўлиб чиқади. Тун. Янги йил арафасидаги Москва осмони беҳисоб оппоқ юлдузларга тўла. Пьер, кўзида ёш, осмонни тўлдирган бу беҳисоб юлдузларга тикилиб, ҳаёт ҳақида, бахт саодат ҳақида, Наташа тўғрисида ўйлайди. Рус жамиятининг энг олий табақасига мансуб бўлгани ҳолда бу табақага хос урф-одатлардан, бекорчиликдан, айши-ишратдан, беқиёс гўзал, лекин калондимоғ хотинидан безган бу олижаноб йигит илк бор Наташани севиб қолганини ҳис этади, зотан, Наташа билан суҳбат қуриб, унинг дардларига ҳамдард бўлган ўша масъуд кечага қадар севги нималигини билмаганини англайди. Биз бўлсак, бу икки софдил, самимий, беғубор инсонни дил-дилимиздан севиб қолган китобхонлар бўлсак, уларнинг келгусида қовушишини бутун қалбимиз билан орзу қиламиз, чин юракдан уларга бахт ва саодат тилаймиз!

Асар ниҳоясида улар қовушадилар ҳам, лекин қовушиб, мурод-мақсадларига етгунча ёзувчи уларни не-не чиғириқлардан ўтказмайди! Суюкли қаҳрамонларимиз олдида ҳали минг саккиз юз ўн иккинчи йилги Ватан уруши фожиалари турибди. Улар ҳали айрилиқ азоблари ва ҳатто ўлим, Москва ёнғинлари ва асирлик, садоқат ва сотқинлик, висол қувончлари ва ғалаба сururидан ўтадилар. Бировлар бу синовларга тоб беролмай «синади», бировлар оловда тобланганда тобланади, ўсади, улғаяди. Буюк ёзувчи шу тарзда бизга ўн тўққизинчи аср рус ҳаётининг беқиёс кенг ва қомусий чуқур манзарасини яратиб беради, ўша давр рус жамиятида содир бўлган ҳамма тебранишларни теран таҳлил қилади. Энг муҳими, сал кам беш юз кишилик «аҳолиси» бўлган бу улкан тарихий асарни ўқир эканмиз, биз ёзувчининг бирорта гапига шубҳа қилмаймиз, бирорта тасвир ва ҳатто деталида ҳам сохталик тополмаймиз. Биринчи саҳифаларданоқ бизни мафтун этган сеҳрли куч энг сўнгги сатрларгача бизни ўз «чангалидан» қўйиб юбормайди!

Ажабо: Толстой ижодига хос бўлган бу сеҳрли куч, бизни ўз қаҳрамонларига бу қадар хайрихоҳ ва мафтун қилиб қўйиш сирлари нимадан иборат? Мана, бир асрдан ошдики, буюк ёзувчи мухлислари, миллион-миллион китобхонлар, олимлар, адиблар ва санъаткорлар бу сеҳрли куч сирларини кашф этиш ва ўрганишга уринмоқдалар. Албатта, фақат даҳоларга насиб қиладиган бу сеҳр сирларини билиш ва ўрганиш мушкул, лекин шуниси аёнки, Толстой ижодининг мафтункор сирларидан бири — ёзувчининг ҳақиқатпарварлигидадир.

Буюк адиб ўзининг машҳур «Севастополь ҳикоялари»да «Мен фақат бир нарсага сажда қиламан, мен учун фақат битта худо бор, у ҳам бўлса ҳақиқатдир», дейди.

Дарҳақиқат, биз Толстой ҳаёти ва ижодини ўрганар эканмиз, улуғ санъаткор ўзининг бу ақидасига бутун умр амал қилганини, на фақат ижодида, ҳатто кундалик турмушида ҳам ҳақиқат излаб ўтганини кўрамиз.

Толстойнинг ҳақиқатга амал қилиш истаги шу қадар кучлики, у «Тирилиш» романини ёзишга киришаркан, бир неча марта Тула ва Москва қамоқхоналарида бўлади, маҳбуслар ҳаёти билан танишади, суҳбатлашади, жандармларнинг хатти-ҳаракатларини кузатади, лекин шундай бўлса ҳам ўзи қамоққа тушмаганидан (ажабо!) афсусланади, чунки маҳбуслик фожиасини бошидан кечирмай туриб, маҳбуслар тўғрисида ёзишни ўзига эп кўрмайди, ёзганларига сохталик аралашиб қолишидан қўрқади!

Бу ҳақгўйлик Толстойни на фақат буюк ёзувчи, балки инсон озодлиги учун, ҳақ ва адолат учун узлуксиз курашиб ўтган улуғ сиймолар даражасига кўтаргандир. Зотан Толстой адабиёт ва санъатга фақат халқ манфаати нуқтаи назаридан баҳо беради, жамиятда поклик, тўғрилик, адолат ўрнатиш йўлидаги зўр бир қурол сифатида қарайди. Бу жиҳатдан, айниқса ёзувчининг «Санъат ҳақида» деган машҳур рисоласи эътиборга моликдир.

Рисолада ёзувчи «санъат санъат учун» деган тушунчани қаттиқ қоралайди, адабиётга енгил-елпи бир иш деб қарашни шафқатсиз ҳажв қилади, ижод кишиси зиммасига юкланган масъулиятни қайта-қайта таъкидлаб ўтади. Рисоланинг бир жойида Толстой театрга кириб, янги балетнинг репетициясини кузатганини ҳикоя қилади. Саҳнада, дейди Толстой, нотабиий кийиниб, юзларини, қош-кўзларини сунъий бўёқларга бўяб олган юзларча эркак ва хотинлар режиссёрнинг буйруғи билан дам чап оёқларини, дам ўнг оёқларини кўтариб, нотабиий ҳаракатлар қилишар, бу ҳаракатларнинг номи рақс деб аталарди... Толстой буни гапириб бераркан, ахир нотабиий ҳаракатлардан иборат бу рақс «тўқликдан шўхлик» йўлига кирган оқсуяклардан бошқа кимга керак, меҳнаткаш халққа бу «санъатнинг» қандай нафи тегади, деган хулосага келади...

Албатта, Толстой қарашларига хос маълум зиддиятлардан далолат берувчи бу фикр бугун бизга анча мунозарали туюлиши мумкин. Лекин Толстой масалага меҳнатдан қўллари қавариб кетган заҳматкаш деҳқон, оддий мужик нигоҳи билан қарайдики, оғир жисмоний меҳнатдан эзилиб, адойи тамом бўлган ўша давр мужиги учун ёзувчи айтган рақслар, ҳатто балетнинг ўзи ҳам тўқликдан шўхлик бўлиб кўриниши табиийдир... Шунинг учун ҳам Толстой рус халқининг, рус меҳнат аҳлининг виждони сифатида танилган. Дарҳақиқат, улуғ ёзувчи ҳамиша ўз виждон амрига бўйсуниб иш тутган, виждон амрига бўйсуниб

(Давоми тўртинчи бетда).

БУГУН—ЯНГИ ЎҚУВ ЙИЛИ БОШЛАНАДИ

АССАЛОМ, СЕНТЯБРЬ

ДАВР ТАЛАБИ

БУТУН мамлакатимизда бўлгани каби республикамиз олий ўқув юртлари студентлари ва техникум талабалари учун ҳам қувончли дам — биринчи сентябрь етиб келди. Энди улар аудитория ва лабораторияларда ўз билимларини ошириб, фан-техника тараққиётининг ютуқларини чуқурроқ ўрганиб, фан чўққиларини янада жадаллик билан забт этишга киришадилар.

Шу кунларда республикамиздаги олий ва ўрта махсус ўқув юртлари ходимлари КПСС Марказий Комитетининг июль Пленуми ва Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг X пленуми қарорлари таассуротлари билан яшамоқдалар. Бу ўқув юртлари коммунистлари, профессор ва ўқитувчилари, ходимлари, студентлари халқимиз ҳаётидаги ана шу муҳим ҳужжатларни зўр кўтаринкилик билан кутиб олдилар ва якдиллик билан маъқулламоқдалар. Бу тарихий ҳужжатлар университет, институт ва техникумларда кенг муҳокама қилиниб, қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришига самарали ёрдам бериш юзасидан конкрет тадбирлар ишлаб чиқилди. Республикамизнинг олий ва ўрта махсус мактаблари ходимлари ўзларининг асосий вазифаларидан бирини ана шунда деб билмоқдалар.

Фан-техника тараққиётининг ҳозирги босқичида олий ва ўрта махсус ўқув юртлари алоҳида роль ўйнамоқдалар. Бу илм масканлари халқ хўжалигининг барча тармоқларига юксак малакали мутахассислар тарбиялаб етиштиришга даъват этилган. Шуни зўр қувонч билан таъкидлаш керакки, жаҳонда энг бахтиёр ёшлар бизнинг мамлакатдадир. Ҳар бир йигит-қизга касб танлаш, институт ёки техникумга ўқишга кириш, инженер, врач, ўқитувчи, агроном, техник ва бошқа бирон фойдали ихтисос эгаси бўлиш учун барча имкониятлар яратилган.

Партия ва ҳукуматимиз ёшларнинг ўқиши ва таълим олиши ҳақида катта ғамхўрлик қилиб келмоқдалар. Буни серқуёш республикамиз мисолида ҳам яққол кўриш мумкин. Коммунистик партия томонидан амалга оширилган ленинча миллий сиёсат, Совет Иттифоқи қардош халқларининг, энг аввало улуғ рус халқининг беғараз ёрдами туфайли республикамизда халқ хўжалиги, фан, маданият ва маориф учун малакали мутахассислар тарбиялаб етиштириш юзасидан ниҳоятда улкан ишлар амалга оширилди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика ҳукуматининг доимий ғамхўрлиги ва диққат-эътибори шарофати билан ҳозирги кунда 43 та олий ўқув юртида бир юз саксон, 215 та техникумда эса икки юз ўн етти ихтисос бўйича мутахассислар тайёрланмоқда. Бу экономика ва фан-маданият тараққиётининг тобора ўсиб бораётган эҳтиёжларини қондиришга қодир малакали мутахассислар тайёрлаш имконияти бизда катта эканлигидан далолат беради. Шу ўринда Ўзбекистон халқ хўжалиги инженер-техник ходимлар билан таъминланганлик жиҳатидан мамлакатимизда олдинги ўринлардан бирини эгаллаб турганлигини зўр қониқиш билан қайд этиш мумкин.

Ҳозирги кунда республикамизда студент ва техникум талабалари сони ярим миллионга етди. Олий ўқув юртларида кўпгина миллат вакиллари бўлган студентларга таълим-тарбия бериш билан машғул 15,9 минг ўқитувчидан 433 киши фан доктори ва профессор, 5700 дан ортиқ киши фан кандидати ва доцентлардир. Техникумларда 9,5 мингдан ортиқ ўқитувчи ёшларга таълим бермоқда. Институт ва университет ўқитувчилари орасида мамлакатимиздагина эмас, чет элларда ҳам номи машҳур Т. Саримсоқов, Ж. Мусаев, В. Попов, Ц. Бронштейн, Ў. Орипов, В. Решетов ва бошқалар ҳам борки, республикамиз ҳақли равишда улар билан фахрланади.

Кўпгина ўқув юртлари учун замонавий ўқув-лаборатория комплекслари қуриб берилди. Тошкент ва Нукус Давлат университетлари, Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институти, Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институти, Андижон медицина институти, Қўқон нефть техникуми, Тошкент алоқа техникумининг ажойиб ўқув комплекслари шулар жумласидандир. Бир қанча институт ва техникумларда, чунончи, Тошкентдаги медицина, қишлоқ хўжалиги ҳамда автомобиль ва йўллар институтлари, Андижон пахтачилик институти, Самарқанд озиқ-овқат техникуми ва бошқаларда ўқиш ҳамда лаборатория машғулотлари ўтказиш учун қурилаётган типовой бинолар битай деб қолди.

Партия ва ҳукуматимизнинг оталарча ғамхўрлигига жавобан республика ўқув юртларининг коллективлари КПСС XXV съезди, Ўзбекистон Компартиясининг XIX съезди қарорларини муваффақиятли бажаришга ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшмоқдалар. Профессор ва ўқитувчиларнинг фидокорона меҳнатлари туфайли мутахассислар тайёрлаш сифати яхшиланиб бормоқда. Шунингдек, илмий тадқиқотлар самарадорлиги ортиб, фаннинг ишлаб чиқариш билан алоқаси тобора мустаҳкамланиб бораётир. Ўтган ўқув йилида олий ўқув юртлари ва техникумлар халқ хўжалигига 104 минг мутахассис етказиб берди. Бу тўққизинчи беш йилликдаги ўртача йиллик кўрсаткичдан 23 процент кўпдир. Айни чоғда мутахассислар тайёрлаш сифати ҳам кескин ошди.

Олий ўқув юртларининг олимлари жуда муҳим илмий проблемаларни ишлаб чиқишда актив қатнашиб, салмоқли натижаларга эришдилар. Ишлаб чиқаришга катта амалий ёрдам кўрсатмоқдалар.

Яқинда университет, институт ва техникумлар жуда муҳим ва масъулиятли ишни — янги ўқув йили учун студент ва талабалар қабул қилишни ниҳоясига етказдилар. Олий ўқув юртларига 50725, техникум ва билим юртларига 76 мингдан зиёд киши қабул қилинди. Буларнинг 76 проценти ишчи ва колхозчи, ёхуд уларнинг фарзандлари экани қувонарлидир. 888 кишига Москва, Ленинград, Киев ва бошқа марказий шаҳарлардаги ўқув юртларига йўлланма берилди. Институт ва техникумларга конкурс йўли билан чуқур билимли, қобилиятли ёшлар саралаб олинди. Уларнинг орасида медаллилар, ишлаб чиқариш илғорлари, Совет Армияси ва Ҳарбий-Денгиз Флотида ҳарбий хизматни ўтаб қайтган ёшлар, шунингдек ишлаб чиқаришдан йўлланма билан келган йигит-қизлар кўп.

Олий ўқув юртлари ва техникумлар қабулни тўғри ва яхши уюштириш билан бирга янги ўқув йилига пухта тайёргарлик юзасидан ҳам катта ишлар олиб бордилар. Бунда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг республика студент ва ўқувчиларини дарсликлар билан таъминлашнинг аҳволи ва уни янада яхшилаш тадбирлари тўғрисидаги қарори муҳим омил бўлди. Ана шу қарорга жавобан кутубхоналарда дарслик ва ўқув қўлланмалари, ижтимоий-сиёсий ва бадиий адабиётлар анчагина кўпайди.

Фан-техника тараққиёти суръатлари мутахассислар олдига ҳар қачонгидан ҳам кўпроқ талаблар қўймоқда. Шу муносабат билан янги ўқув йилида ўқув-методика ишларини такомиллаштириш, сиёсий-тарбиявий ишларни кучайтириш ва илмий-тадқиқот ишларини янада ривожлантириш лозим. Мутахассислар тайёргарлигидаги сифат ўзгаришларга ўқитувчиларнинг педагогик маҳорати қатори техника воситаларидан кенг фойдаланиш ва таълимнинг программалашган формасини жорий этиш йўли билан ўқув жараёнини интенсивлаш, лекция ва машғулотларнинг илмий мазмуни, ғоявий йўналиши ва тарбиявий аҳамиятини кучайтириш, студентларнинг мустақил равишда ижод қилиши ва изланиши, ўқув-тадқиқот ишларида актив қатнашиши ҳам муайян даражада таъсир қилади. Шу боисдан ўқув юртларида сиёсий-тарбиявий ишларни кучайтиришга ҳар галгидек катта аҳамият берилмоқда. Бунда ғоявий-сиёсий, меҳнат ва интернационал тарбия, ҳарбий-ватанпарварлик, эстетик, ахлоқий ва тарбиянинг бошқа формаларидан, физкультура ва спортдан кенг фойдаланилади. Бу ишларнинг барчаси мутахасснснинг шаклланишида юксак профессионал билим чуқур ғоявий марксча-ленинча эътиқод билан уйғунлашиб кетишига қаратилади. Студент ва талабаларнинг бўш вақтни фойдали ўтказишини ҳам эътибордан четда қолдириб бўлмайди.

Янги ўқув йилида олимларимиз ишлаб чиқариш билан ҳамкорликда давримизнинг энг актуал проблемалари бўйича илмий-тадқиқотларни давом эттирадилар. Фаннинг ишлаб чиқариш билан алоқаси янада мустаҳкамланишига ҳамда тугалланган илмий-тадқиқотларнинг ишлаб чиқаришга жорий этилишига ҳам алоҳида эътибор берилади. Бу хилдаги илмий тадқиқотларнинг бажарилишида студентлар ҳам тобора активроқ қатнашаётганлигини таъкидлаш ўринлидир.

Жонажон партиямиз XXV съезди ва Ўзбекистон Компартияси XIX съезди, КПСС Марказий Комитетининг 1978 йил июль Пленуми ва Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг X пленуми қарорларидан руҳланган республикамиз олий ўқув юртлари ва техникумларининг ходимлари мутахассислар тайёрлаш сифатини ошириш, ёшларни коммунистик руҳда тарбиялашни кучайтириш ва илмий тадқиқотларни ривожлантиришга бундан буён ҳам бор куч, билим, тажриба ва ғайратларини сарфлайверадилар, студент ва техникум талабалари эса аъло ўқиш билан ўзларининг шонли байрамлари — Ленин комсомолининг 60 йиллигини муносиб кутиб оладилар, деб ўйлаймиз.

С. ПУЛАТОВ,
Ўзбекистон ССР олий ва ўрта махсус таълим министри.

МАОРИФИМИЗ РАВНАҚИ

КОММУНИСТИК партия ва Совет давлати ёш авлодга таълим-тарбия бериш ишига оталарча ғамхўрлик қилиб келмоқдалар. КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг «Умумий таълим мактабларининг ўқувчиларига таълим, тарбия беришни ва уларни меҳнатга тайёрлашни янада такомиллаштириш тўғрисида»ги ҳамда «Умумий таълим мактаблари ўқувчиларининг дарсликлардан текин фойдаланишга ўтиши тўғрисида»ги қарорлари бунинг яна бир ёрқин далилидир.

Республикамизда 1 сентябрга тайёргарлик кўриш анча олдин бошлаб юборилган эди. Фарғона область Қува районининг ҳамда Тошкент область Бекобод районининг ўқувчиларга меҳнат тарбияси беришни ҳар жиҳатдан ривожлантириш борасидаги ташаббуслари ҳамда янги, 1978—1979 ўқув йилига тайёргарлик ишларини авж олдириб юбориш юзасидан олган юксак мажбуриятлари республикамиз маорифчиларини тўлқинлантириб юборди, уларнинг бу қимматли ташаббуслари Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика Маориф министрлиги томонидан қизғин маъқулланди.

Республикамизда янги ўқув йилига тайёргарлик мисли кўрилмаган даражада ижодий кўтаринкилик руҳида олиб борилди. Партия, совет, касаба союз, комсомол ташкилотлари, кенг жамоатчилик томонидан мактабга одатдагидан ҳам кўпроқ эътибор берилганлиги учун ҳам бундай кўтаринки руҳ вужудга келди. Партия XXV съезди қарорлари, КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг халқ маорифига оид кейинги муҳим ҳужжатлари совет мактаблари учун кенг ҳаракат программаси ҳисобланади. Ана шу программани амалга оширишнинг йўл-йўриқлари ўқитувчиларнинг Бутуниттифоқ III съезди ва республика ўқитувчиларининг V съездида белгилаб берилди.

Ёзги каникул кунларида болалар дам олиб, куч тўпладилар, соғлиқларини мустаҳкамладилар. Мактабларда эса янги ўқув йилига ҳар томонлама тайёргарлик қизиб кетди. Июнь, июль ойларидаёқ жойлардан хушхабарлар ола бошладик. Қува ва Бекобод, Пахтачи ва Денов районлари, қатор педагогика институтлари ва бошқа кўплаб мактаб, мактабгача тарбия, мактабдан ташқари болалар муассасалари, педагогика билим юртлари янги ўқув йилига тайёр эканликлари ҳақида рапорт бера бошладилар.

Шонли партиямиз ва жонажон ҳукуматимизнинг ҳамда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика ҳукуматининг халқ маорифига доимий ленинча ғамхўрлиги туфайли, шунингдек, барча министрликлар, касаба союз, комсомол ташкилотлари, саноат корхоналарининг, колхоз-совхозлар ва бутун жамоатчиликнинг яқиндан берган улкан ёрдами билан ва барча маориф ходимларининг жуда катта меҳнати туфайли республикамиз мактаблари, педагогика ўқув юртлари янги ўқув йилига ўз вақтида тайёр қилинди.

Бугун, биринчи сентябрда 7391 мактабда 3 миллион 613 минг 700 ўғил-қиз ўқиш бошлайди, республика Маориф министрлигига қарашли олий ва ўрта педагогика билим юртларида 100 минг 350 йигит ва қиз ўқишни давом эттиради. Бугун, биринчи сентябрдан бошлаб мактаблар қошидаги интернатлар олис қишлоқлардан келган ўқувчиларга ўз эшикларини кенг очади, яқинроқда яшовчи болалар эса ўтган йилдаги каби бу йил ҳам махсус жиҳозланган машиналар ва жамоат транспортларида мактабларга келтириладилар ва уйларига элтиб қўйилади. Янги ўқув йилида куни узайтирилган группаларда етти юз мингга яқин ўқувчи тарбияланади.

Ёшларни меҳнатга тайёрлаш ва уларни касб танлашга ўргатиш янада ривожлантирилади ва такомиллаштирилади. Мавжуд бир юз саксон беш ўқув-ишлаб чиқариш комбинати ёнига яна ўн саккизта комбинат қўшилади, ёшларга трактор, комбайн, пахта териш машиналарини бошқаришни, бир сўз билан айтганда саноат ҳамда қишлоқ хўжалик соҳалари бўйича 50 га яқин касбни ўргатувчи мактаблар тармоғи ҳам кенгаяди. Агар 1977 — 1978 ўқув йилида ишлаб чиқариш таълими берадиган 1998 мактабда юқори синф ўқувчиларидан 151 минг 398 киши таълим олган бўлса, янги ўқув йилида яна қўшимча икки юзта мактабда ишлаб чиқариш таълими ташкил этилади. Индустриямиз ўқув устахоналари учун янги-янги станоклар етказиб бермоқда.

Ишчи ҳамда қишлоқ ёшлари мактабларига бу йил 210 минг йигит ва қиз ўқишга келади, улар ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда билим оладилар. 14 мингдан ортиқ ёш ўқитувчи ҳаётларида биринчи бор мустақил дарсга кирадилар. Уларнинг деярли ҳаммаси илк педагогик фаолиятини қишлоқларда бошлайди. Шу йил 15 августгача дарсликларнинг аксарияти китоб савдоси ташкилотларига, ундан мактаблар, олий ва ўрта педагогика ўқув юртларига тарқатилди. Жумладан, «Ўқитувчи» нашриёти ўзбек мактаблари учун 79 номда 11 миллион 862,5 минг нусха, «Просвещение» нашриёти рус тилида 101 номда 3 миллион 369 минг нусха дарслик етказиб берди. Педагогика ўқув юртлари учун 20 номда 254 минг нусхада дарсликлар нашр этилди. Мактабларга программалар, синф журналлари, ўқувчилар кундаликлари ва дафтарлар узлуксиз етказиб берилянти, мактаб ўқувчиларини дарсликлар билан текин таъминлашга ўтиш суръати янада авж олдирила бошланди.

Давлат педагогика институтларида янги ўқув йилида 13 та, педагогика билим юртларида эса 20 та ўқув ва методика кабинетлари ташкил этилди. Улардаги ошхоналар ва буфетларнинг сони яна 350 ўринга кўпайди.

Халқ маорифининг равнақи учун республикамизда 1977 йилда 801 миллион 141 минг сўм ажратилган бўлса, 1978 йилда бу кўрсаткич 921 миллион 330 минг сўмга етди.

1 сентябрга қадар маҳаллий Советлар томонидан 60 минг 356 ўқувчига мўлжалланган 72 та, министрликлар ва идоралар томонидан 11 минг 426 ўқувчига мўлжалланган 24 та, колхозлар томонидан 25 минг 778 ўқувчига мўлжалланган 71 та янги мактаб қуриб битказилди. Шундай қилиб, 1 сентябрга жами 97 минг 560 ўринли 167 та янги мактаб қурилиб ишга туширилди. Йил охирига қадар халқ хўжалиги планига биноан ҳаммаси бўлиб, 151 минг 636 ўринли 277 та янги мактаб қурилиши тугалланиши лозим.

8 миллион 200 минг сўмлик мактаб мебеллари, жумладан 2 миллион 520 минг сўмлик парта, 620 минг сўмлик болалар мебели, 530 минг сўмлик аудитория столлари харид қилинди. Ўқув-кўргазма қуроллари ва ўқитишнинг техника воситалари учун 10 миллион 240 минг сўм ажратилди.

Кабинетлар кинопроекторлар, эпидиаскоплар ва бошқа ўқув-техника воситалари билан жиҳозланди. Деярли ҳамма ўрта мактабларда телевизорлар, магнитофонлар бор.

Халқ маорифи муассасалари олдида ҳали жуда катта, муҳим вазифалар турибди. Айниқса ўқитувчиларнинг III Бутуниттифоқ ва V республика съездларининг тавсияномаларини диққат билан синчиклаб ўрганиш, бунда ёшларни меҳнатга тайёрлашни, тарбиялашни ва касб танлашга ўргатишни муттасил такомиллаштириш масалаларига алоҳида эътибор бериш керак.

Мактаб ўқувчиларига ҳамда мактабларaro ўқув-ишлаб чиқариш комбинатларининг ўқувчиларига қўш ҳужжат беришни кенг кўламда амалга ошириш лозим: умумий ўрта таълим тўғрисидаги ҳужжат билан бирга ўқувчига у ёки бу ихтисосни, айниқса қишлоқ хўжалиги учун зарур бўлган разрядли ихтисосни эгаллаганлиги тўғрисида ҳужжат берилиши керак. Худди шундай қилингандагина биз, маорифчилар мактаб йигит ва қизларни ҳаётга, меҳнатга тўла лаёқатли кишилар қилиб етиштирмоқда, КПСС Марказий Комитетининг 1978 йил июль Пленуми ва Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг X пленуми қарорларини муваффақиятли бажаришга ўзининг муносиб ҳиссасини қўшяпти деб айта оламиз.

Мактабгача тарбия соҳасида маълум ютуқларга эришган бўлишимизга қарамай, мактабгача ёшдаги болалар муассасаларига айниқса қишлоқ кичкинтойларини жалб этиш ҳамон ҳозирги юксак талаблар даражасида эмас.

Мактаблар ва педагогика ўқув юртларида жисмоний тарбия ва спорт ишларини яхши йўлга қўйиш, уларда умумий овқатланиш ва медицина хизматларини ҳозирги замон талаби даражасига кўтариш борасида ҳам ҳали анчагина ишлар амалга оширилмоғи зарур.

Мактабгача ва мактабдан ташқари муассасалар, мактаблар, педагогика ўқув юртлари, барча маориф ташкилотларининг бурчи ёшларга чуқур ва пухта билим беришдан иборатдир.

Таълим-тарбия ишларини янада яхшилашга қаратилган бошқа қатор педагогик проблемалар яқинда бўлиб ўтган шаҳар ва район ўқитувчиларининг анъанавий август кенгашларида чуқур ва атрофлича муҳокама қилинди ҳамда тегишли тавсиялар қабул қилинди.

Биз таълим-тарбия ишини ана шу тавсиялар асосида олиб боришимиз, республикамизда халқ маорифининг янада равнақ топиши ва давр билан ҳамнафас бўлишига эришишимиз лозим.

С. ШЕРМУҲАМЕДОВ,
Ўзбекистон ССР маориф министри.

Тошкент область Калинин районидаги «Назарбек» совхозида қурилган қўшқаватли мактаб биноси янги ўқув йили арафасида фойдаланишга топширилди. Мактабда совхоз ишчи-хизматчиларининг 1350 ўғил-қизлари ўқиб, таълим олади. Синф ва амалий машғулот хоналари, спорт заллари, кутубхона — ҳаммаси дид билан жиҳозланган, замонавий ўқув қуроллари, тажриба асбоб-ускуналари билан таъминланган. Суратда янги мактаб биносининг ташқи кўриниши акс эттирилган.

А. ТЎРАЕВ фотоси.

ЎҚИТУВЧИЛАРГА ТУҲФА

Яқинда «Ўқитувчи» нашриёти Э. К. Қодиров, Р. А. Полуянова ва С. С. Раҳимованинг «Ленин дарси» қўлланмасини нашр этди.

Қўлланмада доҳий В. И. Ленинга бағишланган дарслар ва машғулотларнинг тахминий тематикаси, мактабгача тарбия муассасаларида, мактабларда, ўрта махсус ва олий педагогика ўқув юртларида, мактабдан ташқари болалар муассасаларида шундай дарсларни ташкил этишга оид методик кўрсатмалар берилган.

Китоб муаллифлари республика мактаблари ва ўқув юртларида Ленин дарсларини ўтказиш юзасидан сўнгги йилларда тўпланган тажрибалардан кенг фойдаланганлар. Қўлланмада Ленин дарсларини ўтишда турли метод ва усуллардан, дарсни ҳикоя, суҳбат ёки лекция формасида ташкил этиш, диафильмлар, магнитофон ёзувлари, бадиий ва ҳужжатли фильмлардан фойдаланиш тавсия этилган.

Китоб мактаб ҳамда ўқув юртларининг ўқитувчилари, болалар боғчаларининг тарбиячилари ва мактабдан ташқари болалар муассасаларининг тўгарак раҳбарлари учун муҳим дастурдир.

Ғ. МАННОПОВ.

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

ЎЗГАРМАС ЙЎЛ

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиуми Раиси Л. И. Брежневнинг социалистик мамлакатлар раҳбарлари билан Қримда дўстона учрашувлари натижаларини КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси кўриб чиққанлиги тўғрисида совет матбуотида эълон қилинган хабарни чет эл матбуоти кенг кўламда шарҳлашда давом этмоқда.

Қримдаги икки томонлама учрашувлар чоғида, деб ёзади Чехословакиянинг **«Руде право»** газетаси, халқларнинг тинчлиги ва хавфсизлиги учун қатъий курашда КПСС, унинг Марказий Комитети ҳал қилувчи хизматда бўлганлиги яна бир бор таъкидланди. КПСС XXIV ва XXV съездлари олға сурган ленинча Тинчлик программасини амалга оширишда ўртоқ Л. И. Брежневнинг катта шахсий ҳиссаси яна бир бор таъкидланди.

Болгариянинг **«Работническо дело»** газетаси ҳозирги мураккаблашган халқаро вазиятда ҳам Совет Иттифоқи ўзининг дўстлари ва иттифоқчилари билан бирга кескинликни юмшатиш жараёнини чуқурлаштириш, қуролланиш пойгасини жиловлаш, давлатлар ўртасида ўзаро манфаатли ҳамкорликни кенгайтиришдан иборат изчил йўлни давом эттиришга қатъий бел боғлаганлигини таъкидлайди. КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси Хитойдаги ҳозирги раҳбарларнинг хатти-ҳаракатлари тинчлик ва социализм иши учун жиддий хавф солаётганлигини таъкидлади, деб ёзади газета.

ХУА ГО-ФЭННИНГ БОЛҚОН САФАРИНИНГ ҲАҚИҚИЙ МАҚСАДЛАРИ

БТА агентлиги ўз шарҳида шуни уқтирадики, Хуа Го-фен ўзининг Югославияга визитидан фойдаланиб, Совет Иттифоқига қарши қўпол хуружлар қилди, бу хуружларни «гегемонизмга қарши кураш» шиори билан ниқоблашга уринди, Болқон давлатлари ўртасига нифоқ ва шубҳа-гумон уруғларини сочишга, халқларнинг бутун дунёда тинчлик ва хавфсизликни мустаҳкамлаш йўлидаги куч-ғайратларига путур етказишга уринди.

Ғарбдаги баъзи бир сиёсий кузатувчилар Хитой раҳбарининг визити «Болқонда ўз плацдармини вужудга келтириш» мақсадини кўзлаганлиги тўғрисида ёза бошлаганликлари бежиз эмас, деб ёзади БТА агентлиги. Американинг АП ахборот агентлиги эса Хуа Гофэннинг Скопледа бўлишини ёритганида: «унинг визити айни вақтда Совет Иттифоқига қарши, Болгарияга қарши ва Албанияга қарши қаратилган, деб ҳисобланмоқда», деб таъкидлади.

Хуа Го-фэн бутун дунёни социалистик ҳамдўстлик мамлакатларига ва аввало Совет Иттифоқига қарши қилиб қўйишга интилиб, катта ва кичик мамлакатлар ўртасида тенг ҳуқуқли муносабатлар бўлиши зарурлиги тўғрисида, «гегемонизм» деб аталган нарсага зарба бериш ҳақида бамисоли фаришталарча мурувват билан гапирди. Эртами, кечми тарих ҳозирги Хитой раҳбарларининг ана шу шиорлари моҳиятини, Пекиннинг агрессивлиги ва тинчликка таҳлика солаётганлиги шу шиорлар билан ниқобланаётганлигини фош этади, деб таъкидлайди БТА агентлиги.

Айни Хитой гегемонизм позициясидан туриб ташқи сиёсат ўтказмоқда. Пекин Кампучиянинг Вьетнам Социалистик Республикасига ҳужум қилишини гиж-гижлаб турибди, ВСРга сиёсий ва иқтисодий тазйиқ ташкил этмоқда, Хитой миллатига мансуб бўлган вьетнамлик гражданлар теварагида жўрттага вужудга келтирилган проблема хусусида туҳмат ва пўписа кампаниясини ўтказмоқда. Пекиннинг бу андишасизлик йўли кўп мамлакатларни ташвишга солмоқда. Албания билан бўлган воқеа буни яққол кўрсатади. Унга нисбатан Хитой зўравонлик позициясидан туриб ҳаракат қилмоқда.

Шу визит вақтида Хуа Го-фэн ўз нутқларида қўшилмаган мамлакатлар ҳаракатига кўп ўрин бериб, уни социализм дунёсига қарши қўйишга уринди. Бироқ, Хитойнинг Ангола ички ишларига аралашуви, Кубага қарши туҳмат кампанияси, араб халқларининг манфаатларига қилган хиёнати, унинг Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатлари бирлигини бузиш йўлидаги ҳаракатлари Хитойнинг қўшилмаган мамлакатлар ҳаракатига «ҳиссаси»ни кўрсатиб турибди.

Хуа Го-фэн Белграддаги нутқида Хитойнинг «уруш омиллари кучайиб бормоқда» деган маълум тезисини яна таъкидлади. Маонинг уруш муқаррарлиги тўғрисидаги машъум пайғамбарлиги, унинг халқаро муносабатлардаги кескинликни юмшатишга қарама-қарши қилиб қўйиш халқлар ўртасида мустаҳкам тинчлик ва ҳамжиҳатлик ўрнатиш йўлидаги ҳамма куч-ғайратларни қўпориш мақсадини кўзлайди, барча халқлар учун хавф туғдиради.

Антисоветизм ва турли-туман иғвогарликлар, дўқ-пўписа, туҳмат, сафсатабозлик, қўпол тазйиқ сиёсатига Хитойнинг яқин ва олис районларда, шу жумладан Болқон ярим оролида ўтказишга уринаётган айни гегемонизм ва зўравонлик сиёсати асос қилиб олинган.

Кўпгина сиёсий кузатувчилар шуни таъкидламоқдаларки, Хуа Го-фэн визитларининг мақсади Болқон ярим ороли давлатлари ўртасига, социалистик мамлакатлар орасига нифоқ солишдан, кўпдан буён дуруст самаралар бериб келаётган яхши қўшничилик вазиятини бузишдан иборат.

Бироқ бизнинг мамлакатимиз Пекиннинг Болқондаги тинчлик учун хатарли ҳаракатларига бефарқ қарай олмайди. Бундан буён ҳам у тинчликсеварлик сиёсатини изчиллик билан ўтказаверади.

Болқон мамлакатларининг халқлари бу муҳим районнинг кескинликни юмшатиш ва тинчликка душман бўлган кучларнинг кирдикорлари ва тамагирликлари маскани бўлиб қолишига йўл қўймасликларига Болгария жамоатчилигининг ишончи комил, деб таъкидлайди БТА агентлиги. (ТАСС).

ХУА ГО-ФЭННИНГ ЭРОНДА БЎЛИШИ

ТЕҲРОН, 30 август. (ТАСС). Бу ерда Хуа Го-фэннинг Эронга қилган расмий визити доирасида Эрон—Хитой музокаралари бошланди.

Кеча зиёфат вақтида Эрон шоҳи ва Пекин раҳбари нутқ сўзладилар. Шоҳ ўз нутқида Эроннинг мустақил миллий сиёсати Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Уставида баён этилган принципларга ва «турли сиёсий, социал ва идеологик системалардаги мамлакатлар билан дўстона муносабатлар» ғоясига таянганлигини эслатиб ўтди.

Хуа Го-фэннинг нутқи ўзига хос тарзда антисовет мазмунини ниқобловчи икки хил маънодаги характерга эга бўлди. Сўнгра у ҳар бир мамлакатнинг ички иши ташқаридан ҳеч қандай аралашувга йўл қўймай, шу мамлакат халқи томонидан йўлга қўйилиши керак, деган фикрни баён қилди. Бутун регионнинг иши шу региондаги мамлакатлар томонидан, бутун жаҳоннинг иши эса барча давлатлар ўртасида маслаҳатлашиш йўли билан ҳал этилиши керак.

Ҳар икки томоннинг нутқларида визит вақтида имзоланиши лозим бўлган маданият соҳасидаги битим ва яқин келажакда имзолаш мўлжалланган илмий-техникавий ҳамкорлик тўғрисидаги битим эслатиб ўтилди.

Эрон матбуоти Теҳрондаги музокаралар асосан икки томонлама ҳамкорлик масалаларига қаратилади, деб хабар беради. Айни вақтда «Иттилаот» газетаси Хитой раҳбарининг Эронга келиши ХХРнинг Яқин Шарқ мамлакатлари билан дипломатия муносабатлари ўрнатиш йўлида бундан буён қиладиган ҳаракатлари билан боғланган, деб ҳисоблайди. Шу муносабат билан газета «Хуа Го-Фэн мазкур визит вақтида Форс кўрфази районидаги араб мамлакатлари билан» шу жумладан Саудия Арабистони билан «дипломатия муносабатлари ўрнатишда ёрдам беришни сўраб Эронга мурожаат қилди» деб таъкидлайди.

«Эроннинг расмий доиралари, — деб ёзади «Иттилаот» газетаси, — Эрон Совет Иттифоқи билан яхши муносабатларини сақлаб қолишга қатъий бел боғлаганлигини ва Совет Иттифоқи билан ХХР ўртасидаги можарода қатнашишни истамаётганлигини таъкидладилар».

◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ

УҚУВЧИЛАР СПАРТАКИАДАСИ

ЙИРИК МУСОБАҚА АРАФАСИДА

Ўзига хос спорт байрами — мактаб ўқувчиларининг Бутуниттифоқ XV спартакиадаси мусобақалари бошланишига саноқли кунлар қолди. Пахтакор ўлка пойтахтида спартакиаданинг финал қисмини намунали ўтказиш учун кўрилган икки йиллик тайёргарлик ниҳоясига етди. Бугунги кунда қизғин баҳслар, мароқли мусобақалар ўтказиладиган спорт объектлари тахт қилиб қўйилди. Спортчилар спартакиада чемпиони деган шарафли ном эгаси бўлиш учун машқларга зўр бермоқдалар. Кўп ўтмай Тошкент мамлакатимизнинг турли бурчакларидан ташриф буюрувчи спартакиада иштирокчиларини чорлай бошлайди. Маълумки, Тошкентга қарийб 8 мингдан зиёд ёш спортчилар келади.

Ҳозирча Тошкентда меҳмон бўлиб турган Украина ва Белоруссия терма командаларининг сувга сакровчилари машқларни бошлаб юбордилар. Улар Митрофанов номли сув спорти саройида машғулотларни мунтазам ўтказмоқдалар. Майдон эгалари — республика терма командаси қарийб 650 кишидан иборат бўлиши кўзда тутилган. Ўзбекистон спорт шарафини ҳимоя қиладиган бу ўғил-қизларнинг аксарияти тошкентлик мактаб ўқувчиларидир. Терма команда составида 10 спорт мастери, 54 нафар мастерликка номзод ва 200 га яқин биринчи разрядли спортчи борлигини алоҳида қайд қилиш керак. Ўйлаймизки, пахтакор ўлканинг ёш спортчилари Львов шаҳрида қўлга киритган ютуқларидан зиёда натижаларга эришишга астойдил ҳаракат қиладилар.

Маълумки, спартакиада баҳслари қарийб бир ой давом этади. Мусобақаларни эса мингдан зиёд судья бошқариши мўлжалланмоқда. Улар сафида республика ҳамда Бутуниттифоқ тоифасидаги тажрибали судьялар бор. Ўқувчилар спартакиадасининг программаси ҳам китоб ҳолида чоп этилди. Программа бежирим ва чиройли муқоваланган бўлиб, унга муҳим ва қимматли маълумотлар киритилган. Чунончи, спортнинг ҳар бир тури бўйича ўтказиладиган мусобақалар алоҳида кунларга бўлиб берилган. Беллашувлар ўтиши мўлжалланган спорт иншоотларининг адреслари ва телефон номерларининг қайд қилингани фойдаланишга қулайлик яратади. Программага шунингдек, Львовда ўтказилган XIV спартакиада мусобақаларида ҳар бир команданинг қўлга киритган ютуқ ва ўринлар жадвали ҳам келтирилган.

Хуллас, Тошкент «Олимпиадачилар орамизда» шиори остида ўтказиладиган йирик мусобақани ўтказишга тайёр. Ҳадемай республика пойтахтининг кўча ва хиёбонлари спартакиадага бағишланган байроқлар, алвонлар ва плакатлар билан безаниб, байрам тусини олади.

Беллашувлар, тўплар, очколар

● ЕНГИЛ АТЛЕТИКА. Тошкентда Ўзбекистон чемпионати мусобақалари давом этмоқда. 100 метрга югуриш бўйича тошкентлик студент П. Воробьев 10,5, А. Мифтаҳова 11,8 секунд вақт сарфлаб республика чемпиони номига сазовор бўлдилар. В. Исаев уч ҳатлаб сакраш бўйича 16 метрли маррани эгаллади. Баландликка сакраш бўйича «Меҳнат» аъзоси О. Забарская 180 сантиметрли натижа кўрсатди. Ҳозирча «Меҳнат» ва «Буревестник» коллективлари команда ҳисобида пешқадамлик қилмоқдалар.

УНИ ЎҚИШ БАХТ

(Боши иккинчи бетда).

ижод қилганким, бу амр уни ўзи мансуб бўлган оқсуяклар синфи, бу синфнинг турмуш тарзи, расм-русмлари, урф-одатларидан воз кечиб, оддий меҳнат кишисига хос турмуш кечиришга даъват этган. Ўз замонасининг энг илмли, энг илғор, энг донишманд кишиларидан бири бўлган Толстой жуда оддий ҳаёт кечирган, ўз кийим-кечакларини ўзи тиккан, қўш ҳайдаган, мола босган, пичан ўрган. Унинг ижоди ва дунёқарашидаги ҳаққонийлик ҳам, халқчиллик ҳам, доҳиймиз Владимир Ильич Ленин кўрсатиб ўтган қарама-қаршиликлар ҳам ана шундандир. Гениал ёзувчи ижоди ва дунёқарашининг ўзига хослиги, агар таъбир жоиз бўлса, бетакрор гўзаллиги яна шундадирки, унда оддий меҳнат аҳлининг самимийлиги ва соддалиги билан улуғ олим ва файласуфнинг донолиги қоришиб кетгандир. Зотан, Толстой дунёқарашидаги зиддиятларнинг ўзи ниҳоятда ибратлидир, чунки бу зиддиятлар рус жамиятида рўй бераётган тебранишлар ва революцион кайфиятларнинг мевасидир. Шунинг учун ҳам В. И. Ленин буюк ёзувчи ижодини «рус революциясининг кўзгуси» деб атагандир.

Толстой ижоди ўз кўлами жиҳатидан ҳам заҳматкаш деҳқон кўтарган баракали хирмонга ўхшайди. Унинг асарлари (ҳамма вариантлари жам қилинса) юз жилддан ошиб кетади! Бу — бағри олтин конларига тўла бекиёс бир тоққа ўхшайди. Қанча кавласангиз шунча хазина чиқади, бу хазина сира тамом бўлмайди. Ижодкор учун, айниқса наср соҳасида чуқур анъаналари бўлмаган адабиёт вакиллари учун Толстой асарларининг беҳисоб вариантларини синчиклаб ўқиш айниқса ибратлидир. Бу вариантларда гениал истеъдод билан заҳматкаш бир ишчи, қўллари қадоқ бир деҳқоннинг алп меҳнати, кишини ҳайратга солувчи сабр-тоқати омихта бўлиб, чамбарчас боғланиб кетганки, бу мислсиз меҳнат фақат битта мақсадга бўйсундирилган, у ҳам бўлса ёзувчининг ўз ўйлари, ўз ҳис-туйғуларини китобхонга бутун тўлалигича етказиб бериш ниятидир!

Ёзувчининг ўз туйғуларини китобхонга етказа олиш санъатини Толстой «юқтириш» («заразить»), деб атайди. У ўзи бу ноёб санъатни бутун тўлалигича эгаллаган. Шунинг учун ҳам бошқа адиблар ўз қаҳрамонларининг руҳий ҳолатини бир бетда ифода қилган жойда Толстой йигирма-ўттиз бетда ифода этади, қаҳрамонлар қалбининг кўз илғамайдиган даражада нозик тебранишларигача, бу тебранишларнинг энг майда тафсилотларигача тасвирлаб беради. Биз бўлсак буни сира зерикмасдан, аксинча, ҳайрат ва завқ билан ўқиймиз, чунки назаримизда буюк ёзувчи худди биз ўйлаб юрган ўйларни изҳор этаётгандек, бизнинг ҳис-туйғуларимизни ифода қилаётгандек, бизнинг севгимиз, қувончларимиз, дардларимиз, мусибатларимиз, бизнинг қайғу-ҳасратларимиз тўғрисида гапираётгандек бўлади. Бу таассурот Толстой асарларини ўқиш давомида бизни бир он, бир дақиқа ҳам тарк этмайди. Буюк ёзувчи бу куч, ўз ибораси билан айтганда, ўз ҳисларини «юқтира олиш» санъатига гениал истеъдод ва мислсиз меҳнат орқали эришганини айтиб ўтдик.

Мен бу меҳнатнинг кўламини бир сафар «Тирилиш» романининг вариантлари билан танишганимда яққол тасаввур этгандим. Маълум бўлишича, Толстой аввал бошда тантиқ бир бойвачча томонидан номуси поймол қилинган камбағал қиз тўғрисида кичикроқ бир қисса ёзишни мўлжаллаган экан. Асарнинг дастлабки варианти шу тарзда ёзилган ҳам. Лекин иш давомида бу режа аста-секин ўзгара бошлайди. Ўз режасидан қаноатланмаган ёзувчи қайта-қайта ишларкан, асар мазмуни ва ғоясини тобора кенгайтириб, чуқурлаштириб, янги тафсилотлар билан бойитиб боради. Ниҳоят, олтинчи-еттинчи марта ишланганда (қарийб минг бетлик асарни олти-етти марта қайта ёзиб чиқишни бир тасаввур этинг-а?), романнинг биз билган ва ўқиб ларзага тушган сўнгги варианти дунёга келади! Шундай қилиб, номуси поймол бўлиб, хўрланган камбағал қиз ҳақидаги қисса пировардида, реакцион чор ҳукуматининг астар-аврасини ағдарувчи, бу ҳукумат яратган социал тузумнинг тамоман чириб битганини шафқатсиз фош қилувчи улуғ реалистик романга айланади! Бу вариантларни ўрганишнинг биз адиблар учун яна бир ибратли томони шундаки, уларда улуғ адибнинг изланишлари, хусусан ўз реалистик услубини такомиллаштириш борасидаги уринишлари кўзгуда кўрингандай кўриниб туради.

Толстой ўз қаҳрамонининг руҳий ҳолатинигина эмас, портретини яратиш учунгина эмас, битта муҳим тафсилот, битта деталь учун ҳам аксар ҳолларда бутун-бутун саҳифаларни қоралаб чиқади, топган тафсилотларини ўн мартадан ўзгартиради, янги-янги аниқликлар киритади. Биз «Анна Каренина» романини ўқир эканмиз, Аннанинг оқ суякларга хос момиқдай юмшоқ, бежирим, оппоқ кафтини, бу кафтларга гўё ёпиштириб қўйилгандай туюладиган узун нозик бармоқларини худди кинода кўриб тургандай бўламиз. Лекин Толстой бу тасвирни яратиш учун, бу деталларни топиш учун қанча меҳнат қилганини кўпинча хаёлимизга ҳам келтирмаймиз. Айни замонда энг юксак реалистик услуб тақозо этган бу майда тафсилот ва деталларни ёзувчи ҳаётнинг теран ва ҳаққоний манзарасини яратиш мақсадига бўйсундира олади, бошқача қилиб айтганда, Толстой улуғ кашфиёт даражасига кўтарилган юксак бадиий образлардан тортиб энг майда тафсилотларгача, табиат тасвирларидан тортиб қаҳрамонлар портретигача — ҳаммасини санъаткор олдида турган энг олий вазифага, ўз даврининг энг илғор, энг гуманистик ғояларини айтиш вазифасига хизмат қилдира олади. Толстойнинг даҳолиги ҳам шундадирки, у фақат улуғ истеъдодларга насиб бўладиган бу ноёб санъатни тўлиқ ва бекаму-кўст эгаллагандир.

Буюк санъат асарларидан баҳраманд бўлиш табиатнинг энг ноёб неъматларидан баҳраманд бўлиш билан баробардир. Албатта бунинг учун киши юксак маданият чўққиларини эгалламоғи даркор. Бутун Улуғ Октябрь инқилоби шарофати билан энг илғор маданий халқлар даражасига кўтарилган ўзбек халқи улуғ Толстой даҳоси яратган гениал асарлардан баҳраманд бўлиш шарафига эришди. Биз бундан беҳад бахтиёрмиз.

СЕНТЯБРЬ ОБ-ҲАВОСИ

Кузнинг дастлабки ойида ҳавонинг кам булутли бўлиши кутилади. Айрим кунлардагина баъзи районларда қисқа муддатли ёмғир ёғади. Ойлик ёғингарчилик 0,5-5 миллиметр, Устюртда эса 10 миллиметр атрофида бўлиши мумкин. Республикамизнинг жанубий районларида ёғингарчилик кутилмайди. Умуман сентябрь ойида ёққан ёмғир нормага яқин бўлади.

Биринчи ва охирги ўн кунликнинг айрим кунларида ҳарорат кўтарилади. Кечалари 15-20, кундузи эса 32-37 даража иссиқ бўлади. Ой ўрталарида ҳарорат бироз пасайиши кутилади. Кечалари 5-10, кундузи 21-26, Қорақалпоғистон АССРда кечалари 3-8, кундузи 17-22 даража иссиқ бўлади. Ҳарорат пасайган кунларда шамолнинг тезлиги ортиб, секундига 10-15, айрим жойларда 17 метргача етади.

Т. ТАИЛОҚОВ,
Ўрта Осиё регионал гидрометеорология илмий тадқиқот институти бўлим мудири.

Янгийўл районидаги Усмон Юсупов номли қишлоқ хўжалик ва саноат бирлашмаси боғларида ғарқ пишиқчилик. Миришкорлар етиштирилган ноз-неъматларни пешма-пеш йиғиштириб олиб, шаҳарликлар дастурхонига тортиқ қилмоқдалар. Суратда: бригада бошлиғи А. Мусаев ва боғбон Ю. Бахриева терилган олмаларни саралаб, яшчикларга жойлашмоқда.

А. Тўраев фотоси.

ЎЛКАМИЗ НОЗ-НЕЪМАТЛАРИ

ПОЛИЗЧИЛАР ҲИММАТИ

— Мана шу полизлар, — деди кўм-кўк пайкалларда ковун узаётган Каттақули ака Худойбердиев, — илгари қамишзор эди. Оқдарёнинг ўнг қирғоғи ҳисобланиб, сув тошқини пайтларида кўл бўлиб ётарди. Дарё суви каналлар орқали бошқа ёққа буриб юборилгач, қўриқни очиб полиззорга айлантирдик. Эндиликда энг ширин-шакар, узоқ сақланадиган қовун-тарвузларни шу жойда етиштиряпмиз.

Улуғ Ватан уруши қатнашчиси, ажойиб полизчи Каттақули ака Худойбердиев Хўжақўрғон деб аталган бу жойда биринчи бўлиб деҳқончилик қилди. Шундан кейин Қаршибой Хўжамқулов, Абдушукур Мардонов, Норқобил Шамсиев каби полизчилар қўриққа отландилар. Полизчиликка ихтисослаштирилган бригада тузилди. Унга тракторлар, транспорт воситалари ажратиб берилди. Полизчилар чорва фермаларидан кўплаб органик ўғитлар ташиб келтиришди. Хоразм ва Бухоро областларидан маҳаллий ковунларнинг сараланган уруғлари олинди, янги навлар яратилди. Шундай қилиб, Хўжақўрғон Иштихон районидаги «Октябрь» колхозининг йирик полизчилик участкасига айлантирилди.

Полизчилар эл дастурхонига кўплаб қовун-тарвузлар етказиб бериш борасида фидойилик кўрсатиб меҳнат қилмоқдалар. Ўтган йили бу ерда ҳар гектар майдондан 300 центнердан қовун хирмони кўтарилди. Бу қовунлар «Самарқанд ерининг саховати» область кўргазмасида ва республика полизчиларининг конкурс-кўригида фахрли ўринни эгаллади, диплом ва қимматбаҳо буюмлар билан мукофотланди. Бригада хўжалик ҳисобида ишлаб, колхозга 156 минг сўм соф фойда келтирди. Қаршибой Хўжамқулов бошлиқ звено 33 хил навдан 300 килограмм қовун уруғи тайёрлаб яхши кўрсаткичга эришди. Райондаги «8-Март», «Халқобод», «Меҳнат-роҳат», «Правда», Охунбобоев номли колхозларда, қўшни Пастдарғом ҳамда Пайариқ районларидаги қатор хўжаликларда ана шу уруғлар унумдор ерларга қадалиб, юқори ҳосил олинмоқда.

Бригада аъзолари бу йил 25 гектар ерда қовун ва 10 гектар майдонда тарвуздан мисли кўрилмаган юқори ҳосил етиштирдилар. Шуниси диққатга сазоворки, қовун ва тарвузлар ширин-шакар бўлиб, истеъмолчиларнинг дидига мос келмоқда, улар бунёдкор полизчиларга раҳматлар айтмоқдалар. Бригада далаларида етиштирилаётган қовун-тарвузларнинг кўриниши чиройли, ўзи чидамли, шираси аъло, узоқ районларга жўнатишга яроқлидир. Ундан ташқари қовун-тарвузлардан сараланган уруғлар олинмоқда. Атрофдаги районлар, шаҳарлар аҳолисига, касалхоналарга, болалар муассасаларига шу ердан ҳар куни машина-машина қовун-тарвуз жўнатилмоқда. Шуни ҳам айтиш кераки, пайкалларга минерал ўғитлар солинмай, фақат органик ўғитлар солинганлиги, кам сув қилиб ўстирилганлиги туфайли қовун ва тарвузларнинг шираси «тилни ёради»ган даражада ўткир.

— Қовун-тарвузларни тезкорлик билан йиғиб-териб олмоқдамиз, — деди бригадир Каттақули ака Худойбердиев, —айни кезда кечки полиз экинлари парваришини кучайтирмоқдамиз. Халқимизга бу йил қиш фаслида узоқ муддат сақланадиган ва ширинлик хусусиятини йўқотмайдиган кўплаб қовун-тарвузлар етказиб бериш ниятидамиз. Ҳосилдорликни гектар бошига 350 центнердан оширамиз. Келаси йил мўл ҳосилига мустаҳкам замин яратамиз. Экин майдонларининг ҳосили йиғиштириб бўлингач, чуқур шудгорлаб қўямиз, органик ўғитлар билан озиқлантирамиз. Энг муҳими —ўз хўжалигимиз ва бошқа хўжаликлар учун яхши навли районлаштирилган уруғлар етказиб берамиз.

Унумдор Хўжақўрғон полизларида йиғим-терим ишлари жадаллик билан давом эттирилмоқда, шаҳарликлар дастурхонига кўплаб ширин-шакар қовун-тарвузлар жўнатилмоқда.

Л. ЭРГАШЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ТОШКЕНТ ШАҲАР ТЕЛЕФОН ТАРМОҒИ АБОНЕНТЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

24, 32, 33, 35, 39, 41, 44, 46, 48, 53 (537, 538-АТСлардан ташқари), 56, 62, 66, 76, 77, 78, 91, 96-АТС абонентлари

қуйидаги жадвалда кодлари кўрсатилган Совет Иттифоқининг шаҳарлари билан

ШАҲАРЛАРАРО АВТОМАТИК ТЕЛЕФОН АЛОҚАСИДАН ФОЙДАЛАНИШЛАРИ МУМКИН

Шаҳарнинг номи	Код	Справка бюроси
Олмаота	327	695122
Олмалиқ	2140	2222
Ангрен	2130	2222
Андижон*	374	42222
Арзамас (Горький)	83147	31621
Ашхобод	363	51534
Бекобод	2170	2222
Белая Церковь (Киев)	04463	51299
Богородск (Горький)	83170	31550
Бухоро*	365	32222
Винница	043	22222
Владимир	092	6200
Волгоград*	8442	330301
Вологда	817	21723
Волго-Донск (Ростов)	863048	2511
Володарка (Киев)	04469	51351
Волхов (Ленинград)	81263	11133
Всеволожск (Ленинград)	812702	2233
Виборг (Ленинград)	812782	2502
Гатчина (Ленинград)	812712	2233
Горький	8312	362222
Грозний	877	21150
Жамбул	326	30707
Жиззах	372	2222
Дзержинск (Горький)	83140	51124
Днепропетровск	056	462222
Душанба*	377	35573
Дубовка* (Волгоград)	84458	—
Ереван	885	422240
Ивано-Франковск	034	22222
Житомир	041	72222
Иссиқ (Олмаота)	327075	2183
Калач* (Волгоград)	84472	29521
Каменск (Ростов)	863046	9085
Камишин* (Волгоград)	84457	22941
Қапчағай (Олмаота)	32772	21109
Қарағанда	321	543636
Каскелен (Олмаота)	32771	91963
Қизил Ўрда	324	66908
Киев	0442	222222
Кингисепп (Ленинград)	81275	—
Киров	833	22222
Кировоград	052	23480
Кишинев	042	20811
Қўқон	360	2163
Кокчетов	316	62121
Краснодар	861	50333
Кстово (Горький)	83145	22463
Куйбишев*	846	332583
Ленинобод	379	—
Ленинград	812	—
Ленинский* (Волгоград)	84478	91694
Лодейное поле (Ленинград)	81264	22833
Ломоносов (Ленинград)	81276	22233

Шаҳарнинг номи	Код	Справка бюроси
Луга (Ленинград)	81272	22233
Львов	032	222222
Миллерово (Ростов)	863040	3509
Минск*	017	365363
Михайловка* (Волгоград)	84463	22255
Москва	095	—
Нальчик	866	22111
Наманган*	369	62222
Новосибирск*	383	—
Новошахтинск (Ростов)	863049	2359
Новочеркасск (Ростов)	86345	23209
Нукус	361	22222
Оржоникидзе	86722	38188
Павлово (Горький)	83171	21209
Павлодар (Қозоғистон)	318	52755
Палласовка* (Волгоград)	84492	61791
Переяслав-Хмельницкий (Киев)	04467	52332
Полесское (Киев)	04492	51179
Псков	811	22145
Ростов	863	326609
Сальск (Ростов)	86347	20080
Самарқанд*	366	32222
Саратов*	845	25300
Саранск	834	76880
Свердловск	343	542299
Семенов (Горький)	83162	91221
Семипалатинск	322	22121
Сосновий Бор (Ленинград)	81269	61333
Ставрополь	865	53499
Средняя Ахтуба* (Волгоград)	84479	71144
Суровикино (Волгоград)	84473	91546
Таганрог (Ростов)	86344	21414
Талгар (Олмаота)	327074	7501
Толдиқўрғон	328	72121
Тбилиси	883	990203
Термиз*	376	2222
Тетиев (Киев)	04460	51332
Туйтепа*	216	21222
Тосно (Ленинград)	81261	11009
Узуноғоч (Олмаота)	327070	2898
Ульяновск	842	40920
Уральск	311	21068
Урганч	362	2222
Усть-Каменогорск	323	52222
Фастов (Киев)	04465	52222
Фарғона*	373	42222
Фрунзе*	331	54254
Харьков	057	222222
Целиноград	317	22121
Чебоксари	835	23374
Челябинск	351	361631
Черкасси	047	72201
Чернигов	046	32139
Черновци	037	22222
Чимкент	325	34645
Чирчиқ*	210	52222
Янгийўл	2150	2222

*) ЭСЛАТМА: Шу йўналишлар бўйича бутун кун давомида автоматик телефон орқали фойдаланиш мумкин.

Тошкентдан бошқа шаҳарлардаги абонентни чақириш учун АТС абонентлари «8» рақамини олишлари, сўнгра шаҳар кодини ва чақирилаётган абонент телефонининг етти рақамли номерини теришлари зарур.

АГАР ЧАҚИРИЛАЕТГАН АБОНЕНТНИНГ ТЕЛЕФОН НОМЕРИ ЕТТИ РАҚАМДАН КАМ БУЛСА, ЕТТИ РАҚАМИГА ЕТАДИГАН ҚИЛИБ НОЛЛАР ТЕРИЛАДИ.

Волгоград, Горький, Киев, Оржоникидзе ва Андижон шаҳарлари ҳамда коддан кейин абонент телефон номери териладиган Олмаота, Волгоград, Горький, Киев, Ленинград, Ростов ва Тошкент областининг районлари бундан мустаснодир.

44, 46, 62, 66, 96-АТС абонентлари чақирилаётган шаҳар абоненти номерини терганларидан сўнг дарҳол ўз телефон номерларини теришлари зарур. 30-40 секунд вақт ўтгач уланиш рўй беради. Сиз «Абонент бандмас» деган сигнални (узун гудоклар) ёки «Абонент банд» деган сигнални (қисқа гудоклар) эшитасиз. Код ёки номер хато терилса, «Номер нотўғри терилди» деган механик товуш эшитилади. Бунда номерни қайта териш лозим. Рақамлар узлуксиз терилиши, икки рақам орасидаги вақт 4 секунддан ошмаслиги керак.

НОМЕР ТЕРИШДАН ОЛДИН УНИ ЁЗИБ ОЛИНГ!

Сўзлашиш вақти, телефонга чақираётган ва чақирилаётган абонентларнинг телефон номерлари орқали автоматик суратда қайд қилинади.

ИШ КУНЛАРИ МАҲАЛЛИЙ ВАҚТ БИЛАН СОАТ 18.00 ДАН 24.00 ГАЧА ВА 00 ДАН 07.00

Ростов шаҳридаги 900-АТС телефонлари 381-АТСга уланди. 900300—900399 номерлари энди 381300 — 381399; 900500 — 900599 номерлари энди 381500 — 381599; 900700 — 900799 номерлари энди 381700 — 381799 бўлади.

Ростов шаҳридаги «Ростов» меҳмонхонасининг 912200 дан 912899 гача бўлган телефон номерлари 391200 дан 391899 гача қилиб ўзгартирилди.

Ремонт бюросининг телефони 391297.

Киев шаҳридаги 359-АТС телефонлари 312-АТСга, 35-АТСнинг қисман телефонлари 30-АТСга уланди. Справкалар олиш учун Киев шаҳридаги справка бюросига 222222 номери бўйича мурожаат қилинг.

Горький шаҳридаги 55-АТСнинг қисман телефонлари 42-АТСга уланди. 362222 телефони бўйича справка олиш мумкин.

Ленинград шаҳридаги «Металострой» АТСи 2656000 — 2656999 номерлари билан ишламоқда.

Житомир шаҳрида бешта рақамли телефон номерлари олтита рақамлига ўтказилди. 94.... энди 999; 95... энди 977...., 93... энди 976 бўлди.

Житомирда 3-АТС телефонларида «3» рақами ўрнига «9» рақами териладиган бўлган.

Автоматик телефон алоқасидан фойдаланиш тўғрисидаги маълумотларни 39-49-10, 33-58-10 телефон номерлари орқали олиш мумкин.

КРЕДИТГА ГАПЛАШГАНДА ҲИСОБ-КИТОБ МАСАЛАЛАРИ БУЙИЧА 44-32-34 ва 44-37-74 ТЕЛЕФОНЛАРИ БУЙИЧА МУРОЖААТ ҚИЛИНГ.

Квартирангиздаги телефонингиздан гаплашганингизда ҳақни счёт бўйича хоҳлаган кирим кассасига тўлашингиз мумкин.

ШАҲАРЛАРАРО АВТОМАТИК ТЕЛЕФОНДАН ФОЙДАЛАНГАНЛИК УЧУН ҲАҚНИ ЎЗ ВАҚТИДА ТУЛАШИНГИЗНИ СЎРАЙМИЗ.

Бир ой давомида ҳақ тўланилмаса телефонингиз узиб қўйилади.

БУ ЭЪЛОННИ ҚИРҚИБ ОЛИБ ҚЎЙИНГ!

ТОШКЕНТ ШАҲАРЛАРАРО ТЕЛЕФОН СТАНЦИЯСИ

АХБОРОТ

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» ВА ЎзТАГ МУХБИРЛАРИ ХАБАР ҚИЛАДИЛАР

ГУЛ БАЙРАМИ

Намангандаги Пушкин номли маданият ва истироҳат боғида анъанавий гул байрами ўтказилди. Кўрик-конкурсда саноат корхоналари, маданият, маориф, медицина муассасаларининг гулчилари «Гуллар бизнинг қувончимиз» шиори остида гул ўстириш санъатини намойиш қилдилар. КПСС XXV съезди номли абрли газламалар комбинати, Наманган тикувчилик бирлашмаси, нотўқима материаллар фабрикаси, мактабгача болалар муассасаларининг гулчилари кўрикда юқори баҳо олдилар.

Гул байрами кунларида область халқ талантларининг биринчи слёти ўтказилди. Задарё, Поп, Янгиқўрғон, Наманган, Норин районлари бадиий ҳаваскорларининг чиқишлари томошабинларда катта таассурот қолдирди.

Кечқурун оммавий сайллар, миллий кураш ва бошқа спорт ўйинлари ўтказилди.

МУСОБАҚА ИЛҒОРЛАРИ

Бухоро ип-газлама комбинатининг йигирувчиси Зайнаб Тоҳирова ВЛКСМ 60 йиллиги шарафига қабул қилган социалистик мажбуриятини бажарганлиги ҳақида рапорт берди. Йигирувчи беш йиллик бошидан буён уч ярим йиллик нормани бажарди. Зайнаб хизмат қилиш зонасини кенгайтириб бир сменада 160 килограмм ип йигирмоқда. Бу — нормадагидан 67 килограмм кўпдир.

Корхонада асосан ёшлар меҳнат қилади. Бу ерда комсомол юбилейини муносиб кутиб олиш учун мусобақа кенг тус олди. Комбинатнинг йигирма беш хотин-қиз ишчиси беш йилликнинг уч йили топшириғини бажариб қўйди.

ЖАРАЁН ЎЗГАРТИРИЛГАЧ...

Пахта тозалаш асбоб-ускуналари давлат махсус конструкторлик бюросининг мутахассислари чигит тукини тозаловчи «ПМП-160М» маркали машиналар тайёрлаш технологиясини қайта кўриб чиқдилар. Шу машинанинг заготовкалари тайёр деталь размерларига деярли баравар ҳолга келтирилди. Бу эса ҳар йили 10 тонна қуйилма ва прокатни тежаш имконини беради.

ИЗЛАНИШ САМАРАСИ

Намангандаги 6-автобаза коллективи йил бошидан буён тежалган ёнилғи билан ишлай бошлади. Бу ёнилғи 5 кунга етади. Ана шу вақт ичида 20 минг тоннага яқин халқ хўжалик юклари ташиб берилади. Бу — корхонада «ёнилғининг ҳар бир грамми ишга сарфлансин» шиори остида кенг авж олиб кетган ҳаракатнинг самарасидир. Ёнилғи системаси носоз бўлган биронта ҳам автомашина рейсга чиқарилмайди, машинани бўш ҳайдаш ғоят қисқартирилган, рационал маршрутлар ишлаб чиқилган. Наманган областининг автомобилчилари йил бошидан буён жами қарийб 3 минг тонна ёнилғини тежадилар. Шунча миқдордаги ёнилғи ярим миллион тонна юкни ва икки юз минг пассажирни ташиш учун кифоя қилади.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

Тошкентдан гапирамиз ва кўрсатамиз

Телевидение

БУГУН

МАРКАЗИЙ ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ «ВОСТОК» ПРОГРАММАСИ

9.00 — «Вақт». 9.35 — Гимнастика. 9.55 — Ҳужжатли фильм. 10.25 — «Бродди». Бадиий фильм, 1-2 сериялар. 12.05 — «Халқ чолғу асбоблари оҳанглари». 15.00 — Ҳужжатли фильм. 15.30 — «Шахмат мактаби». 16.00 — «А. С. Макаренко — педагог, ёзувчи, инсон». 16.45 — Концерт. 17.20 — «Москва ва москваликлар». 17.50 — «Жаранглайвер, қувноқ қўнғироқ». 18.30 — Янгиликлар. 18.40 — Ҳужжатли фильм. 19.10 — КПСС Марказий Комитети июль Пленуми қарорлари — ҳаётга! 19.25 — Кинотомошабин ҳамроҳи. 20.00 — Концерт. 21.30 — «Вақт». 22.00 — Футбол. «Динамо» (К) — «Динамо» (М) ва «Торпедо» — ЦСКА. 23.55 — Янгиликлар.

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ

11.00 — «Санъат ғунчалари». 11.30 — «Биз буни ўтмаган эдик». Бадиий фильм. 18.00 — «Биринчи қўнғироқ». 18.30 — «Ёшлик». 19.00 — Футбол. «Пахтакор» — «Шахтёр». Танаффусда — «Ахборот». 20.45 — «Ахборот». 21.00 — Эстрада концерти. 21.30 — «Вақт». (Москва). 22.00 — Пахтакорлар учун кўрсатув. 22.15 — «Йўл азоби». Бадиий фильм.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.00 — «Думбул». Бадиий фильм. 20.25 — «Тошкент» телепрограммаси. 20.55 — Янгиликлар. 21.15 — Концерт. 21.55 — Ҳужжатли фильм.

Радио

БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — «Ассалом устоз». Концерт. 9.30 — Ўзбек халқ қўшиқлари. 11.15 — «Республика олий ўқув юртларида». 11.30 — А. Исроилов шеърлари билан айтиладиган қўшиқлар. 12.00 — «Узбекистан индустриальний». 13.00 — «Чорвачилик маҳсулотларини кўпайтириш имкониятлари». 13.30 — Иттифоқдош республикалар эстрадаси. 16.10 — «Ёшлар учун музикали соат». 18.30 — «Таъзим» (радиоочерк). 18.45 — «Юность Узбекистана». 19.40 — «Социалистик Вьетнам — Жануби-Шарқий Осиёда тинчлик ва социализм таянчи». 19.50 — Тамбур тароналари. 20.00 — Футбол. «Пахтакор» — «Шахтёр». 20.45 — Сўнгги ахборот. 21.15 — Концерт. 22.28 — Г. Гулом. «Ёдгор» (радиоинсценировка).

«Совет Ўзбекистони» газетаси редакцион коллегияси ва Ўзбекистон ССР Журналистлар союзи правлениеси Журналистлар союзи Тошкент область бўлими правлениесининг раиси, «Тошкент ҳақиқати» газетасининг редактори ўртоқ А. Исмоиловга онаси

Сокина ИСМОИЛОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қиладилар.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Редакция адреси: 700000 ГСП. Тошкент, Ленин проспекти 41.

ТЕЛЕФОНЛАР: редактор — 33-65-45, 32-53-04, редактор ўринбосарлари — 33-79-14, 32-53-05, 33-06-83, 32-55-04, масъул секретарь — 33-44-55, 32-55-05, секретариат — 33-72-83, 32-53-06. БЎЛИМЛАР: партия турмуши — 33-34-69, 32-53-97 32-57-19, марксизм-ленинизм назарияси пропагандаси— 32-55-70, халқаро ҳаёт — 32-54-18, саноат, транспорт ва капитал қурилиш — 33-47-80, 32-53-14, 32-54-09, қишлоқ хўжалиги — 33-76-04, 32-53-15 32-53-70; адабиёт ва санъат — 33-20-36, 32-54-35 32-55-18 совет қурилиши — 32-57-20, 32-54-26, фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 32-57-21, 32-54-24, ахборот ва спорт — 33-14-24, 32-55-17, 32-54-26, 32-54-27, хатлар ва оммавий ишлар — 33-21-43 33-35-53, 32-53-16, 32-53-20, 32-53-21, 32-54-13, иллюстрация — 32-57-22, коммунистик тарбия — 32-54-29 стенографистка — 33-73-43, 32-54-05, жамоатчилик қабулхонаси — 33-89-26 32-52-26; эълонлар бўлими — 33-81-42. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ — ҚҚАССР — 2-42-62 Тошкент — 32-53-20, Самарқанд — 5-19-71, Сирдарё — 2-09-70; Сурхондарё — 55-35, Хоразм — 51-24; Бухоро — 3-31-42, Қашқадарё — 38-42, Фарғона — 4-20-84, Наманган — 6-79-92, Андижон — 4-48-85, Жиззах — 31-66, Нашриёт диспетчери — 32-75-94. Нашриёт телефон станциясининг навбатчиси — 33-90-50.

Р. 02661. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс 64583. Д. — 200.